

PRVÁ ČASŤ

VŠEOBECNÁ ČASŤ

Prvá hlava

Úvodné ustanovenia

§ 1 Základné ustanovenie

Občiansky zákonník je všeobecný a základný predpis súkromného práva, ktorý upravuje právne postavenie osôb, ich práva a povinnosti, ako aj práva a povinnosti medzi nimi.

§ 2 Dispozitívna povaha zákona

Subjekty si môžu vzájomné práva a povinnosti upraviť dohodu odchyľne od zákona, ak to zákon výslovne nezakazuje; zakázané sú dohody, ktoré porušujú dobré mravy, verejný poriadok alebo práva týkajúce sa postavenia osôb, vrátane práva na ochranu osobnosti.

§ 3 Všeobecné zásady

Občiansky zákonník je vybudovaný najmä na zásade slobodnej vôle subjektov, ich právnej rovnosti, ekvity (slušnosti) a ďalších všeobecne uznávaných zásadách spravodlivosti a práva.

§ 4 Výklad zákona

- (1) Každé ustanovenie súkromného práva treba vykladať a uplatňovať v súlade s ústavným poriadkom a zásadami, na ktorých tento zákon spočíva, ako aj s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré tieto zásady vyjadrujú a chránia.
- (2) Jednotlivé ustanovenia tohto zákona treba vykladať v súlade s jeho ostatnými ustanoveniami; nikto sa však nesmie dovolávať slov právneho predpisu proti jeho zmyslu a účelu.

§ 5 Použitie analógie

- (1) Občiansky zákonník upravuje súkromné práva a povinnosti v tom rozsahu, v akom ich neupravujú iné právne predpisy. Iné predpisy súkromného práva treba vykladať v súlade s týmto zákonom, ak tento zákon neustanovuje inak.
- (2) Práva a povinnosti, pokiaľ nie sú výslovne upravené týmto ani iným zákonom, sa spravujú ustanoveniami toho zákona, ktorý upravuje práva a povinnosti obsahom a účelom im najbližšie. Ak takých ustanovení niet, prípad sa posúdi spravodlivo, na základe zásad súkromného práva, so zreteľom na zvyklosti, prevažujúci stav náuky a ustálenej rozhodovacej praxe.
- (3) Na zvyklosti sa prihliada len vtedy, ak na ne odkazuje zákon.

Výkon a ochrana práv

§ 6 Základné ustanovenia

- (1) Platí, že každá svojprávna fyzická osoba má rozum priemerného človeka, ktorý dbá aj na záujmy iných a ktorý má schopnosť konať s bežnou starostlivosťou a opatrnosťou; takéto správanie môže od nej každý v právnom styku dôvodne očakávať.
- (2) Ak dal niekto najavol osobitné znalosti, schopnosti, odbornosť alebo príslušnosť k určitému stavu, alebo sa k činnosti, u ktorej sa vyžadujú osobitné schopnosti sám zaviazal, alebo ju vykonával bez toho, aby to bolo nutné, je povinný vynaložiť tomu zodpovedajúcu mieru starostlivosti.
- (3) Pri určení miery starostlivosti a schopností, aké možno v právnych vzťahoch očakávať, sa zohľadní najmä:
 - a) povaha a hodnota chráneného záujmu,
 - b) predvídateľnosť a závažnosť rizík spojených s plnením povinností,

- c) skúsenosti, ktoré sa u konajúcej osoby za daných okolností obvykle očakávajú,
- d) či sa plní za odplatu a aká je jej výška;
- e) primeranosť času, potrebného na plnenie povinnosti.

§ 7

- (1) Každý má povinnosť konať v právnom styku poctivo a v dobrej viere.
- (2) Nikto nesmie mať prospech z toho, že nekonal poctivo a v dobrej viere, alebo že konal protiprávne. Nikto nesmie mať prospech z protiprávneho stavu, ktorý vyvolal alebo nad ktorým má kontrolu.
- (3) V pochybnostiach sa predpokladá, že ten, kto určitým spôsobom konal, konal v dobrej viere.

§ 8 Zákaz zneužitia práva

Konanie, ktorým niekto zneužíva svoje práva, nepožíva právnu ochranu.

§ 9 Ochrana práv orgánom verejnej moci

- (1) Každý, kto sa cíti ukrátený na svojom práve, môže sa domáhať, aby mu orgán vykonávajúci verejnú moc (ďalej len "orgán verejnej moci") poskytol ochranu.
- (2) Ak zákon neustanovuje inak, ochranu práv podľa tohto zákona poskytuje súd.

§ 10 Svojpomoc

- (1) Svojpomocou sa môže brániť každý, koho právo je ohrozené a je zrejmé, že orgán verejnej moci by pomoc neposkytol včas alebo len sčasti.
- (2) Pri bezprostrednej hrozbe zásahu do práva môže každý, kto je takto ohrozený, odvrátiť hrozbu úsilím a prostriedkami, ktoré sa osobe v jeho postavení musia javiť vzhľadom na okolnosti ako primerané.

Druhá hlava: Osoby

1. diel: Všeobecné ustanovenia

§ 11

- (1) Právna subjektivita je spôsobilosť mať v medziach právneho poriadku práva a povinnosti.
- (2) Svojprávnosť je spôsobilosť vlastnými úkonmi nadobúdať práva a zaväzovať sa.

§ 12

- (1) Subjektmi práv a povinností upravených normami súkromného práva sú fyzické osoby a právnické osoby.
- (2) Štát sa v medziach súkromného práva považuje za právnickú osobu.

2. diel: Fyzické osoby

§ 13

Fyzickou osobou je človek od narodenia až do jeho smrti.

§ 14 Narodenie človeka

- (1) Narodením človeka sa rozumie narodenie živého dieťaťa.
- (2) Ak sa narodí mŕtve dieťa, hľadí sa naň ako keby sa nenarodilo.

§ 15 Smrť človeka

- (1) Smrť človeka sa zisťuje prehliadkou tela mŕtveho predpísaným spôsobom a preukazuje sa vystavením verejnej listiny.
- (2) Ak zomrelo viac ľudí pri jednej udalosti a poradie ich smrti nemožno zistiť, platí, že všetci zomreli súčasne.

Vyhlásenie za mŕtveho

§ 16

- (1) Ak smrť človeka nemožno preukázať predpísanou prehliadkou mŕtveho tela, súd aj bez návrhu vyhlási za mŕtvu fyzickú osobu, ak sa jej smrť preukáže inak.
- (2) Za mŕtveho vyhlási súd aj človeka, ktorý je nezvestný viac ako tri roky, ak so zreteľom na okolnosti, za ktorých sa stal nezvestným, možno usúdiť, že už nežije. V rozhodnutí sa určí deň, ktorý sa považuje za deň smrti.
- (3) Na človeka, ktorý bol vyhlásený za mŕtveho, sa hľadá ako keby zomrel. Vyhlásením manžela za mŕtveho zaniká manželstvo dňom, ktorý sa považuje za deň jeho smrti

§ 17

Ak sa neskôr zistí, že človek vyhlásený za mŕtveho žije, na rozhodnutie o jeho vyhlásení za mŕtveho sa neprihliada, manželstvo sa mu však neobnovuje.

§ 18 Zmena označenia pohlavia

- (1) Každá osoba, ktorá úspešne podstúpila chirurgický zákrok, na základe ktorého došlo k štrukturálnej zmene jej pohlavných orgánov so zámerom zmeniť jej druhotné pohlavné

znaky, môže požadovať zmenu označenia pohlavia oproti tomu, ktoré mala pri narodení. Z rovnakého dôvodu môže žiadať aj zmenu mena.

- (2) Zmenu podľa ods. 1 môže žiadať len plnoletá osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky, alebo ktorá má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt aspoň jeden rok.
- (3) Rozhodujúcim dňom pre zmenu označenia pohlavia je deň uvedený v lekárskom posudku.
- (4) Zmenou označenia pohlavia zaniká manželstvo; na vzťahy medzi bývalými manželmi, ako aj na vzťahy k ich spoločným deťom a k spoločnému majetku sa použijú ustanovenia o právach a povinnostiach rozvedených manželov.

§ 19 Obydlie

Obydlím sa rozumie byt, obytná miestnosť alebo iný priestor vhodný na trvalé bývanie, v ktorom sa zdržuje jedna fyzická osoba alebo viacero fyzických osôb tvoriacich domácnosť.

§ 20 Domácnosť

Domácnosť tvoria fyzické osoby, ktoré spolu trvale žijú a spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby.

§ 21 Príbuzné osoby

- (1) Osoby sú príbuzné v priamom rade, ak jedna pochádza od druhej. Stupeň príbuzenstva v priamom rade sa určuje počtom zrodení, ktorými jeden pochádza od druhého.
- (2) Osoby sú príbuzné v pobočnom rade, ak pochádzajú od spoločného predka. Stupne príbuzenstva v pobočnom rade sa určujú počtom zrodení, ktorými osoby pochádzajú od najbližšieho spoločného predka.

§ 22 Blízke osoby

- (1) Blízkymi osobami sú príbuzní v priamom rade, súrodenci a manžel.
- (2) Iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa považujú za blízke osoby, ak by ujmu, ktorú utrpí jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako svoju vlastnú.
- (3) Ak zákon ustanovuje osobitné podmienky pre právne vzťahy medzi blízkymi osobami, uplatnia sa aj na vzťahy medzi právnickou osobou a jej orgánom alebo členom a spoločníkom, ibaže by ich uplatnenie bolo zjavne nedôvodné.

Právna subjektivita

§ 23

Právna subjektivita človeka vzniká narodením a zaniká smrťou.

§ 24

Právnu subjektivitu má aj počaté dieťa, ak sa narodí živé.

§ 25

- (1) Právnu subjektivitu nemožno človeku obmedziť a nemožno ho jej ani pozbaviť.
- (2) Človek sa nemôže právnej subjektivity vzdať.

Svojprávnosť

§ 26

- (1) Fyzická osoba nadobúda svojprávnosť plnoletosťou.
- (2) Plnoletosť sa nadobúda dovŕšením osemnásteho roku veku. Pred dosiahnutím tohto veku sa nadobúda plnoletosť uzavretím manželstva; takto nadobudnutá plnoletosť sa nestráca ani zánikom manželstva, ani vyhlásením manželstva za neplatné.
- (3) Maloletý, starší ako 16 rokov, môže výnimočne podať na súd návrh o priznanie plnoletosti. Súd jeho návrhu vyhovie, ak maloletý preukáže schopnosť sám sa živiť a obstarávať si svoje záležitosti a ak s jeho návrhom súhlasí zákonný zástupca. V ostatných prípadoch súd návrhu vyhovie len z vážnych dôvodov a ak je to v záujme maloletého.
- (4) Návrh podľa ods. 3 môže podať aj zákonný zástupca maloletého; súd návrhu vyhovie len ak s tým maloletý súhlasí.

§ 27

Svojprávnosť maloletého je obmedzená len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej jeho veku.

Podpora pri rozhodovaní

§ 28

- (1) Ak plnoletá fyzická osoba potrebuje pomoc pri správe svojich záležitostí z dôvodu, že jej schopnosť rozhodovať sa je alebo môže byť oslabená (podporovaná osoba), môže sa s jednou alebo viacerými osobami dohodnúť na poskytovanie podpory pri rozhodovaní (podporujúca osoba).
- (2) Podporujúcou osobou môže byť len svojprávna plnoletá fyzická osoba; ak je podporujúcich osôb viac, svoju činnosť môžu vykonávať spoločne aj samostatne.

§ 29

- (1) Dohodou o poskytovaní podpory pri rozhodovaní sa podporujúca osoba zaväzuje bezodplatne poskytovať podporovanej osobe pomoc pri právnych úkonoch, najmä poskytovaním informácií, rád a prítomnosťou pri rokovaníach s tretími osobami. Dohoda musí byť uzavretá písomne a nadobúda účinnosť schválením súdom.
- (2) Súd dohodu neschváli ak
 - a) navrhovaná podporujúca osoba je sama podporovanou osobou,
 - b) navrhovaná podporujúca osoba je ustanovená súčasne aj pre inú podporovanú osobu,
 - c) schválenie dohody by bolo na ujmu podporovanej osoby, alebo by viedlo k ohrozeniu jej práv alebo záujmov.

§ 30

- (1) Na návrh podporovanej osoby môže podporujúcu osobu ustanoviť súd.
- (2) Súd za podporujúcu osobu ustanoví vhodnú osobu, ktorá s ustanovením za podporujúcu osobu súhlasí, je spôsobilá na právne úkony a spĺňa predpoklad, že funkciu podporujúcej osoby bude vykonávať v záujme podporovanej osoby. Pri ustanovení podporujúcej osoby uprednostní predovšetkým príbuzného podporovanej osoby, ak spĺňa ustanovené predpoklady.

§ 31

- (1) Podporujúca osoba postupuje pri poskytovaní podpory s náležitou starostlivosťou a je povinná konať v súlade s voľou podporovanej osoby a jej najlepšimi záujmami.
- (2) Podporujúca osoba nesmie nevhodne ovplyvňovať podporovanú osobu, ani sa na jej úkor obohatiť.
- (3) Podporujúca osoba je oprávnená zúčastniť sa právnych úkonov podporovanej osoby, ibaže podporovaná osoba s prítomnosťou podporujúcej osoby nesúhlasí. Ak podporovaná osoba urobí právny úkon v písomnej forme, môže podporujúca osoba pripojiť svoj podpis s uvedením svojej funkcie, prípadne informáciou o poskytnutej podpore.
- (4) Podporujúca osoba sa môže dovolať neplatnosti právneho úkonu podporovanej osoby podľa ustanovení tohto zákona o neplatnosti právnych úkonov.

§ 32

Na návrh podporovanej osoby alebo podporujúcej osoby súd dohodu o poskytovaní podpory pri rozhodovaní alebo rozhodnutie o ustanovení podporujúcej osoby zruší. Rovnako postupuje súd aj bez návrhu v prípade, ak podporujúca osoba závažne poruší svoje povinnosti.

Obmedzenie svojprávnosti

§ 33

- (1) Obmedziť svojprávnosť človeka môže len súd.
- (2) Obmedzenie svojprávnosti musí byť v záujme osoby, ktorej sa týka, v nevyhnutnom rozsahu, na nevyhnutnú dobu a len v prípade, ak na dosiahnutie účelu obmedzenia svojprávnosti nepostačujú menej obmedzujúce opatrenia.
- (3) Obmedzenie svojprávnosti nezasahuje do možnosti človeka právne konať vo veciach, na ktoré sa obmedzenie nevzťahuje a rozhodovať o sebe v bežných veciach každodenného života.

§ 34

- (1) Súd môže obmedziť svojprávnosť človeka v rozsahu, v akom pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre chorobnú závislosť na požívaní alkoholických nápojov alebo psychotropných látok a prípravkov či jedov, nie je spôsobilá robiť právne úkony.
- (2) V rozhodnutí o obmedzení svojprávnosti súd určí rozsah obmedzenia.

§ 35

- (1) Ak je to v záujme človeka, ktorého sa konanie týka, môže súd v konaní o obmedzení svojprávnosti ustanoviť osobu, ktorá bude počas konania spravovať jeho majetok.
- (2) Rozsah a spôsob spravovania majetku stanoví súd.

§ 36

- (1) Ak súd rozhodol o obmedzení svojprávnosti človeka z dôvodov jej chorobnej závislosti na požívaní alkoholických nápojov alebo psychotropných prípravkov či jedov alebo na hráčskej vášni, môže rozhodnúť aj o jeho ochrannom liečení.
- (2) Ochranné liečenie sa vykonáva spravidla v zdravotníckom zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti (zdravotnícke zariadenie). Ak možno očakávať, že účel splní aj ambulantné liečenie, môže súd nariadiť aj tento spôsob liečby, prípadne spôsob liečby dodatočne zmeniť.
- (3) Ochranné liečenie má trvať dokiaľ to vyžaduje jeho účel. O prepustení z ochranného liečenia rozhoduje súd, ktorý liečenie nariadil.

§ 37

- (1) Človeku, ktorému bola obmedzená svojprávnosť, ustanoví súd opatrovníka.
- (2) Pri výbere opatrovníka súd zohľadní záujmy a potreby človeka, ktorého sa obmedzenie týka (opatrovanec), jeho podnety prípadne podnety jemu blízkych osôb, ak sledujú jeho záujem.

§ 38

- (1) Ak konal opatrovanec samostatne, hoci nemohol konať bez opatrovníka, je právny úkon neplatný len v prípade, ak spôsobí opatrovancovi ujmu.
- (2) Ak konal opatrovanec samostatne, hoci nemohol konať bez opatrovníka, považuje sa opatrencov úkon za platný, ak ho opatrovník dodatočne schválil. To platí aj v prípade, ak úkon schválil opatrovanec po tom, ako mu obmedzenie svojprávnosti zaniklo.

§ 39

- (1) Súd aj bez návrhu rozhodnutie o obmedzení svojprávnosti zmení alebo zruší, ak sa zmenia alebo odpadnú dôvody, ktoré k nemu viedli, alebo ak zistí, že na obmedzenie svojprávnosti neboli dôvody.
- (2) Pokiaľ neexistuje iný dôvod na preskúmanie rozhodnutia o obmedzení svojprávnosti, súd rozhodnutie preskúma z úradnej povinnosti každé tri roky a posúdi, či dôvody, pre ktoré bola svojprávnosť človeka, trvajú.

Osobnostné právo a jeho ochrana

§ 40 Všeobecné ustanovenia

- (1) Každý človek má osobnostné práva, najmä právo na život a zdravie, právo na ochranu telesnej a duševnej integrity, právo na ochranu cti a dôstojnosti, ochranu súkromia a mena.
- (2) Osobnostné práva sú nescudziteľné.
- (3) Ľudské telo požíva právnu ochranu aj po smrti.

Ochrana života, zdravia, telesnej a duševnej integrity

§ 41

- (1) Človek je nedotknuteľný.
- (2) Nikto nemôže dať platný súhlas na ukončenie vlastného života alebo života inej osoby.

§ 42

- (1) Do integrity človeka možno zasiahnuť len s jej súhlasom alebo zo zákonného dôvodu.
- (2) Zásahy do integrity človeka vykonané zo zákonného dôvodu nesmú znižovať jeho dôstojnosť.
- (3) Na súhlas človeka so spôsobením závažnej ujmy do jeho integrity sa neprihliada.

§ 43

- (1) Ak je život človeka v náhlom a bezprostrednom nebezpečenstve, alebo ak ide o iné ohrozenie jeho integrity a jeho súhlas nemožno získať, možno zasiahnuť okamžite, pokiaľ je to pre jeho život a zdravie nevyhnutné.
- (2) Ak došlo k zásahu do integrity bez súhlasu človeka, ktorý bol v stave, ktorý vylučoval, aby mohol posúdiť účel, povahu, postup a možné následky zásahu, musí mu byť bezodkladne po tom, čo to jeho stav dovoľí, zrozumiteľne vysvetlené, aký zásah bol vykonaný, aké sú možné následky zásahu a aké boli riziká nevykonania zásahu.

§ 44

- (1) Ak nie je človek, hoci len prechodne, schopný sám udeliť súhlas so zásahom do svojej integrity a nejde o prípad podľa § 45, vyžaduje sa súhlas jeho zákonného zástupcu. Ak taký nie je, vyžaduje sa súhlas prítomného manžela, plnoletého dieťaťa, rodiča alebo inej blízkej osoby; pokiaľ nie je prítomná žiadna z týchto osôb a ich súhlas nemožno zabezpečiť inak, môže udeliť súhlas iná prítomná osoba, ktorá preukáže osobitný záujem o dotknutú osobu.
- (2) Pri udeľovaní súhlasu so zásahom do integrity podľa odseku 1 sa zohľadnia známe želania človeka, do integrity ktorého sa má zasiahnuť.

§ 45

- (1) Súhlas so zásahom do integrity maloletého udeľuje jeho zákonný zástupca.
- (2) Maloletý môže udeliť súhlas sám, pokiaľ je to primerané vôľovej a rozumovej vyspelosti osôb v jeho veku a ide o bežný zákrok alebo o zákrok nezanechávajúci trvalé a závažné následky.

§ 46 Poskytovanie zdravotnej starostlivosti

- (1) Do integrity človeka pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti možno zasiahnuť len s jej informovaným súhlasom.
- (2) Informovaný súhlas je preukázateľný súhlas s poskytnutím zdravotnej starostlivosti, ktorému predchádzalo poučenie o účele, povahe, následkoch a rizikách poskytnutia zdravotnej starostlivosti, o možnostiach voľby navrhovaných postupov a rizikách odmietnutia poskytnutia zdravotnej starostlivosti. Informovaný súhlas možno kedykoľvek odvolať.
- (3) Poučenie podľa odseku 2 musí byť jasné a zrozumiteľné a musí byť poskytnuté ohľaduplne, bez nátlaku a primerane rozumovej a vôľovej vyspelosti a zdravotnému

stavu človeka, ktorému sa poučenie poskytuje tak, aby mal dostatočný čas a možnosť slobodne sa rozhodnúť pre informovaný súhlas.

- (4) Informovaný súhlas s poskytnutím zdravotnej starostlivosti maloletému udeľuje jeho zákonný zástupca; maloletý sa podieľa na rozhodovaní v najväčšej miere, ktorú dovoľujú jeho schopnosti.
- (5) Ďalšie podmienky poskytovania zdravotnej starostlivosti upravuje osobitný zákon.

§ 47 Prevzatie do zdravotníckeho zariadenia alebo držanie v zdravotníckom zariadení bez súhlasu

- (1) Prevziať človeka do zdravotníckeho zariadenia alebo držať ho v zdravotníckom zariadení bez jeho súhlasu možno len z dôvodov stanovených zákonom.
- (2) Zdravotnícke zariadenie je povinné prevzatie človeka oznámiť do 24 hodín súdu, v obvode ktorého sa zdravotnícke zariadenie nachádza. O zákonnosti dôvodov prevzatia do zdravotníckeho zariadenia rozhodne súd. Do rozhodnutia súdu možno vykonávať len také zdravotné výkony, ktoré sú nevyhnutné na záchranu života a zdravia človeka alebo na ochranu jeho okolia.
- (3) Ak pominú dôvody na prevzatie do zdravotníckeho zariadenia, na ktoré sa nevyžaduje informovaný súhlas, je zdravotnícke zariadenie povinné prepustiť človeka zo zdravotníckeho zariadenia, alebo si vyžiadať jeho informovaný súhlas.

§ 48

- (1) Prevzatie človeka do zdravotníckeho zariadenia je zdravotnícke zariadenie povinné bezodkladne oznámiť jeho zákonnému zástupcovi, manželovi, podporujúcej osobe alebo inej známej blízkej osobe.
- (2) Človek prevzatý do zdravotníckeho zariadenia alebo držaný v zdravotníckom zariadení, má právo prejednať vlastné záležitosti s osobou, ktorú sám určí, bez prítomnosti tretích osôb.
- (3) Človek prevzatý do zdravotníckeho zariadenia alebo držaný v zdravotníckom zariadení má právo, aby jeho zdravotný stav, zdravotnú dokumentáciu alebo vyjadrenie ošetrojúceho lekára preskúmal lekár nezávislý na zdravotníckom zariadení.

§ 49 Odber orgánov, tkanív alebo buniek

- (1) Odber orgánov, tkanív alebo buniek z tela živého človeka na účely ich prenosu alebo transplantácie do tela iného človeka, alebo odber krvi na transfúziu alebo na prípravu transfúzných liekov, je možný len s písomným informovaným súhlasom za podmienky, že odber nesmie zahŕňať riziká, ktoré sú v nepomere s jeho očakávaným prínosom.
- (2) Súhlas s odberom časti ľudského tela môže udeliť aj maloletý, pokiaľ sa odber týka regeneratívneho tkaniva a nepredstavuje vážne ohrozenie zdravia maloletého.
- (3) Ďalšie podmienky odberu častí ľudského tela upravuje osobitný zákon.

§ 50 Účasť na biomedicínskom výskume

- (1) Účasť na biomedicínskom výskume je možná len s písomným informovaným súhlasom človeka, ktorého sa má týkať.
- (2) Súhlas zákonného zástupcu s účasťou maloletého na biomedicínskom výskume musí schváliť súd.
- (3) Biomedicínsky výskum nesmie zasahovať do dôstojnosti človeka, jeho integrity a bezpečnosti.
- (4) Účasť na biomedicínskom výskume nezakladá právo na inú odplatu než je náhrada výdavkov, účelne vynaložených v súvislosti s účasťou na biomedicínskom výskume.
- (5) Ďalšie podmienky účasti na biomedicínskom výskume upravuje osobitný zákon.

§ 51

- (1) Človek má právo
 - a) byť informovaný o vlastnom zdraví,
 - b) nahliadať do zdravotníckej dokumentácie alebo iných zápisoch o svojom zdravotnom stave vrátane obstarania výpisov, odpisov alebo kópií z takejto dokumentácie,
 - c) vysloviť zákaz podávania informácií o svojom zdravotnom stave,
 - d) určiť osobu, ktorá má byť informovaná o jeho zdravotnom stave.
- (2) Podrobnosti o právach podľa odseku 1 upravuje osobitný zákon.

Ochrana tela po smrti

§ 52

- (1) Každý má právo rozhodnúť, ako sa bude po jeho smrti nakladať s jeho telom; maloletí tak môžu urobiť len s písomným súhlasom zákonného zástupcu.
- (2) S telom zomrelého sa nakladá tak, aby ani po smrti nebola znížená jeho dôstojnosť.

- (3) Ak človek zomrie bez toho, aby počas života prejavil súhlas so zásahmi do tela po svojej smrti, najmä súhlas s vykonaním pitvy, odberom orgánov, tkanív alebo buniek alebo použitím tela pre potreby vedy, výskumu alebo výučby, platí, že s týmito zásahmi nesúhlasí.
- (4) Bez súhlasu človeka možno vykonať pitvu len ak tak ustanoví osobitný zákon.

§ 53

Každý má právo rozhodnúť, aký bude mať pohreb. Ak o tom nezanechá výslovné rozhodnutie, rozhodne o jeho pohrebe manžel. Ak niet manžela, rozhodnú o tom osoby v poradí deti zomrelého, jeho rodičia, súrodenci, ich deti, ktorákoľvek blízka osoba. Pokiaľ niet žiadnej z uvedených osôb, rozhodne obec, v obvode ktorej osoba zomrela.

§ 54 Ochrana cti a dôstojnosti

- (1) Každý má právo na ochranu pred konaním iného, ktoré je spôsobilé nepriaznivo ovplyvniť mienku o ňom a narušiť jeho postavenie v rodine alebo spoločnosti.
- (2) Za takéto konanie sa považuje najmä vyslovovanie alebo šírenie urážlivých výrokov, nepravdivých alebo pravdu skresľujúcich informácií. Rovnako to platí, ak sa pravdivé informácie uvádzajú ako klamlivé alebo ak sa nedôvodne šíria pravdivé údaje týkajúce sa intímnej sféry človeka.

Ochrana súkromia a zaznamenaných prejavov osobnej povahy

§ 55

- (1) Každý má právo na rešpektovanie a ochranu svojho súkromia, najmä súkromného a rodinného života, obydli a súkromnej komunikácie.
- (2) Do súkromia možno zasiahnuť len so súhlasom dotknutej osoby alebo zo zákonného dôvodu; udelený súhlas možno kedykoľvek odvolať.
- (3) Zo zákonného dôvodu možno do súkromia zasiahnuť len v nevyhnutnom rozsahu a primeraným spôsobom.

§ 56

Bez súhlasu alebo bez zákonného dôvodu nemožno najmä

- a) vstupovať do obydli alebo inak narúšať súkromné priestory,
b) sledovať človeka a jeho súkromný a rodinný život akýmkoľvek prostriedkami,

- c) zhromažďovať, zhotovovať, používať, šíriť alebo inému sprístupňovať v akejkoľvek forme zachytené písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky, zvukové a obrazové záznamy, týkajúce sa súkromného alebo rodinného života človeka,
- d) zaznamenávať, šíriť alebo inému sprístupňovať súkromnú komunikáciu.

§ 57

- (1) Písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky, zvukové, obrazové a zvukovoobrazové záznamy možno zhotoviť alebo použiť na úradné účely aj bez súhlasu.
- (2) Podobizne, obrazové snímky, zvukové, obrazové a zvukovoobrazové záznamy možno zhotoviť alebo použiť na vedecké, umelecké alebo spravodajské účely aj bez súhlasu; ani také použitie však nesmie byť v rozpore s oprávnenými záujmami dotknutého človeka, najmä nesmie zasahovať do jeho súkromia alebo dôstojnosti.
- (3) Ak človek súhlasil so zhotovením podobizne a ak je z okolností, za ktorých došlo k jej zhotoveniu zrejmé, že podobizeň bude ďalej použitá alebo šírená, platí, že súhlasil aj s použitím a šírením podobizne spôsobmi, ktoré bolo možné s ohľadom na okolnosti rozumne predpokladať.

§ 58

- (1) Informácie alebo záznamy o inom človeku možno zhromažďovať bez jeho súhlasu len z oprávnených dôvodov.
- (2) Zhromažďovať možno len také informácie a záznamy, ktoré sú podstatné pre dosiahnutie účelu ich zhromažďovania.

§ 59

- (1) Každý má právo na sprístupnenie informácií a záznamov, ktoré o ňom zhromaždila iná osoba. Sprístupnenie možno odmietnuť len z vážnych a oprávnených dôvodov, najmä ak by mohlo spôsobiť tretej osobe vážnu ujmu.
- (2) Každý má právo na opravu alebo doplnenie nepravdivých alebo neúplných informácií alebo záznamov, ktoré o ňom iná osoba zhromaždila.
- (3) Žiadosť o opravu alebo doplnenie informácií alebo záznamov je potrebné oznámiť bez zbytočného odkladu osobe, ktorá nepravdivé alebo neúplné informácie alebo záznamy zhromaždila. Pokiaľ došlo aj k ich šíreniu, je žiadosť o opravu alebo doplnenie potrebné oznámiť aj osobe, ktorá ich šírila.

§ 60 Ochrana mena a priezviska

- (1) Každý má právo na ochranu pred neoprávneným používaním svojho mena a priezviska.
- (2) Krycie meno (pseudonym) je chránené ako meno a priezvisko, ak sa stalo známym.
- (3) Konanie pod pseudonymom nemá vplyv na platnosť právneho úkonu, ak je zrejmé, kto konal a ak nemá druhá strana pochybnosť o osobe konajúceho.

Prostriedky ochrany osobnostných práv

§ 61

- (1) Ten, do koho osobnostného práva sa neoprávnene zasiahlo, sa môže domáhať, aby sa upustilo od ďalších neoprávnených zásahov a aby sa odstránili ich následky. Nárok na náhradu škody tým nie je dotknutý.
- (2) Ak došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostného práva použitím prostriedkov masovej komunikácie, na nápravu musia byť použité rovnaké prostriedky masovej komunikácie. Podrobnosti o spôsobe nápravy upravuje osobitný zákon.

§ 62

Ak neoprávnený zásah do osobnostného práva súvisí s činnosťou v právnickej osobe, môže právo na ochranu osobnostných práv človeka uplatniť aj táto právnická osoba; počas jeho života tak môže urobiť len v jeho mene a s jeho súhlasom.

§ 63

- (1) Po smrti človeka patrí právo uplatňovať ochranu osobnostného práva ktorejkoľvek z jemu blízkych osôb.
- (2) Ak ide o zásah uvedený v ustanovení § 64, patrí toto právo v rovnakom rozsahu aj právnickej osobe a jej právnenému nástupcovi.

3. diel: Právnické osoby

Prvý oddiel: Všeobecné ustanovenia

§ 64 Vymedzenie právnickej osoby

- (1) Právnickou osobou je združenie osôb alebo majetku, alebo iný organizovaný útvar, ktorému zákon priznáva právnu subjektivitu.
- (2) Právnickými osobami sú najmä:
 - a) združenie osôb,
 - b) účelové združenia majetku,
 - c) iné osoby, o ktorých to ustanovuje zákon.
- (3) Štát a jednotky územnej samosprávy v súkromnoprávných vzťahoch vystupujú ako právnická osoba.

§ 65 Spôsobilosť na práva a povinnosti

Právnické osoby sú od svojho vzniku až po zánik spôsobilé na všetky práva a povinnosti, okrem tých, ktorých nevyhnutnou podmienkou sú prirodzené vlastnosti človeka, ibaže zákon ustanoví inak.

§ 66 Majetková samostatnosť právnickej osoby

- (1) Právnická osoba zodpovedá za záväzky celým svojim majetkom. Zákon ustanoví, ktoré osoby a v akom rozsahu ručia z dôvodu svojej časti na právnickej osobe za jej záväzky.
- (2) Po zániku právnickej osoby ručia osoby, ktoré získali podiel na likvidačnom zostatku za záväzky spoločnosti do výšky svojho podielu na likvidačnom zostatku
- (3) Ak veriteľ právnickej osoby nemôže dosiahnuť uspokojenie svojho nároku z jej majetku a osoba, ktorá prevzala povinnosť splatiť vklad do majetku právnickej osoby tento ešte nesplatila, je štatutárny orgán právnickej osoby povinný veriteľovi poskytnúť informácie potrebné k vymáhaniu jeho práva. Rovnaké platí pre prípad úpadku právnickej osoby v prospech správcu.

§ 67 Dispozitívna povaha pravidiel o právnických osobách

- (1) Zakladateľ právnickej osoby alebo orgán oprávnený meniť zakladateľskú listinu alebo stanovky môže usporiadať práva a povinnosti medzi členmi právnickej osoby, ich práva a povinnosti k právnickej osobe a upraviť pravidlá správy a riadení právnickej osoby aj inak, ako to ustanovuje zákon, ibaže:
 - a) zákon odchylnú úpravu výslovne zakazuje,

- b) odchylná úprava sa týka existencie, trvania a konania ako právnickej osoby, najmä jej vzniku a zániku, jej vystupovania navonok a zodpovednosť za následky jej konania,
- c) odchylna úprava spôsobuje zásah do neprevoditeľných právomocí zákonom ustanovených orgánov,
- d) odchylna úprava zasahuje do práv a povinností veriteľov, zamestnancov alebo neprimerane obmedzuje práva osôb, ktoré majú menšinovú účasť na právnickej osobe a to bez ich súhlasu alebo ,
- e) odchylná úprava obmedzuje výkon dohľadu nad výkonom činnosti právnickej osoby a iných povinností voči orgánom verejnej správy.

(2) Na úkony v rozpore s odsekom 1 sa neprihliada, ibaže zákon ustanoví inak.

Založenie, zriadenie a vznik právnickej osoby

§ 68 Založenie a zriadenie právnickej osoby

- (1) Právnickú osobu možno založiť zakladateľskou listinou, zmluvou alebo iným právnym úkonom ustanoveným zákonom, najmä schválením stanov (ďalej len „zakladateľská listina“),
- (2) Právnickú osobu možno zriadiť tiež zákonom, alebo zakladateľskou listinou vydanou rozhodnutím orgánu verejnej moci.
- (3) Zakladateľská listina musí byť písomná a obsahovať aspoň meno a priezvisko (názov) a bydlisko (sídlo) zakladateľov (zakladateľa), názov a sídlo právnickej osoby, predmet jej činnosti alebo účel jej založenia, orgány právnickej osoby a spôsob ich ustanovenia a konania a tiež určenie prvých členov štatutárneho orgánu. Podpisy zakladateľov musia byť úradne osvedčené.

§ 69 Vznik právnickej osoby

- (1) Právnická osoba založená zakladateľskou listinou vzniká zápisom do verejného registra podľa osobitného predpisu¹, ak zákon neustanovuje inak.
- (2) Právnická osoba zriadená zákonom vzniká dňom nadobudnutia účinnosti zákona, ak zákon neustanovuje neskorší deň jej vzniku.

¹ Navrhuje sa rozlišovať medzi verejným zoznamom a verejným registrom podľa toho, čo je **hlavným** predmetom ich evidencie – do registrov sa zapisujú „osoby“, do zoznamov „práva k veci“, tomu bude potrebné prispôbiť aj osobitné právne predpisy (verejný zoznam = napr. kataster nehnuteľností, register záložných práv a pod., verejný register = napr. obchodný register, register združení, register správcov, a pod.)

- (3) Právnická osoba zriadená zriaďovateľskou listinou vydanou orgánom verejnej moci formou rozhodnutia, vzniká dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ak z rozhodnutia nevyplýva neskorší deň jej vzniku.

§ 70 Konanie pred vznikom právnickej osoby

- (1) Vo veciach súvisiacich so vznikom právnickej osoby koná voči orgánom verejnej správy osoba určená v zakladateľskej listine ako jej štatutárny orgán, inak zakladateľ, ak je ich viac, konajú spoločne. Návrh na zápis právnickej osoby sa musí podať najneskôr do 60 dní od podpisu zakladateľskej listiny, ibaže zákon ustanoví inak.
- (2) Osoby, ktoré konajú v mene právnickej osoby pred jej vznikom, sú z tohto konania zviazané spoločne a nerozdielne. Ak schváli právnická osoba konanie v jej mene do troch mesiacov od vzniku právnickej osoby, platí, že z tohto konania je namiesto konajúcich osôb zviazaná od počiatku. Právnická osoba bez zbytočného odkladu oznámi účastníkom záväzkových vzťahov schválenie týchto právnych úkonov.

§ 71 Vklady do majetku právnickej osoby

- (1) Vkladom zakladateľa do majetku právnickej osoby (vklad) je súhrn peňažných alebo nepeňažných prostriedkov, ktoré sa zakladateľ zaviazal vložiť do majetku právnickej osoby.
- (2) Splatené vklady spravuje osoba určená v zakladateľskej listine (správca vkladu). Prevzatie vkladu správca vkladu písomne potvrdí. Ak uvedie v potvrdení vyššiu sumu, než je splatená, ručí za záväzky právnickej osoby až do výšky, v akej vklad nebol splatený.
- (3) Vlastnícke právo k vkladom prechádza na právnickú osobu dňom jeho vzniku. Vlastnícke právo k nehnuteľnosti nadobúda právnická osoba vkladom vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na základe písomného vyhlásenia správcu vkladov, ktorého pravosť podpisu musí byť úradne osvedčená. Na vklad, predmetom ktorého je pohľadávka sa primerane použijú ustanovenia o postúpení pohľadávky.
- (4) Ak právnická osoba nenadobudne právo, ktoré je predmetom vkladu v rozsahu, na ktorý sa vkladateľ zaviazal, je zakladateľ do tohto rozsahu vklad doplatiť.
- (5) Po vzniku právnickej osoby je správca vkladu povinný odovzdať vklad bez zbytočného odkladu právnickej osobe. Ak právnická osoba nevznikne, je povinný vrátiť ho tomu, kto ho vložil.

Orgány právnickej osoby

§ 72

- (1) Právnická osoba musí mať štatutárny orgán a iné orgány ustanovené zákonom.
- (2) Právomoc orgánov ustanoví zákon, a tam, kde to zákon nevyklučuje aj zakladateľská listina. Právomoc zverená zákonom určitému orgánu môže byť prenesená na iný orgán iba vtedy, ak to zákon pripúšťa.

§ 73

Ak zákon neustanovuje inak, môže byť členom orgánu aj právnická osoba. V orgáne je zastupovaná človekom, ktorý je členom jej štatutárneho orgánu oprávneným konať za túto právnickú osobu.

§ 74 Kolektívny orgán a jeho rozhodovanie

- (1) Ak zákon neustanovuje inak, je kolektívny orgán právnickej osoby uznášaniaschopný, ak sa rozhodovania zúčastní aspoň polovica jeho členov a rozhodnutie prijíma nadpolovičnou väčšinou zúčastnených členov.
- (2) Kolektívny orgán si volí zo svojich členov predsedu, ktorý zvoláva, pripravuje a riadi jeho zasadnutia.
- (3) Ak zákon neustanoví inak, môže kolektívny orgán prijímať rozhodnutia aj mimo svojho zasadnutia. V takom prípade návrh rozhodnutia predkladá predseda jednotlivým členom orgánu na vyjadrenie s oznámením lehoty, v ktorej majú urobiť písomné vyjadrenie k návrhu. Ak sa člen nevyjadrí v uvedenej lehote, platí, že s návrhom rozhodnutia nesúhlasí. Výsledky hlasovania oznámi predseda členom orgánu.

§ 75 Povinnosti pri výkone funkcie člena orgánu právnickej osoby

- (1) Člen orgánu ustanovený do funkcie (člen orgánu) je povinný vykonávať svoju funkciu lojálne, najmä nesmie uprednostniť svoje záujmy pred záujmami právnickej osoby a musí konať ako riadny hospodár s potrebnými znalosťami a starostlivosťou. Predpokladá sa, že nekoná ako riadny hospodár, kto nespĺňa tieto podmienky, hoci to musel pri ustanovení do funkcie, resp. pri jej výkone zistiť a nevyvodí z toho pre seba dôsledky.
- (2) Člen orgánu musí byť svojprávny.

- (3) Člen orgánu vykonáva funkciu osobne. Môže však splnomocniť pre určitý prípad iného člena orgánu, aby ho pri hlasovaní určitým spôsobom zastúpil.
- (4) Ak člen orgánu nenahradí právnickej osobe škodu, za ktorú zodpovedá ako člen orgánu, ručí veriteľovi právnickej osoby za jej dlh v rozsahu, v akom škodu nenahradil, pokiaľ sa veriteľ nemôže domôcť plnenia od právnickej osoby.

§ 76 Diskvalifikácia pre výkon funkcie člena orgánu

- (1) Osoba, na majetok ktorej bol vyhlásený konkurz sa môže stať členom orgánu, ak túto skutočnosť oznámila tomu, kto ju do funkcie zvolil alebo menoval.
- (2) Ak je na majetok člena orgánu vyhlásený konkurz, je povinný túto okolnosť oznámiť bez zbytočného odkladu tomu, kto ju môže z funkcie odvolať.
- (3) V prípade porušenia povinnosti podľa ods. 1 alebo ods. 2 sa môže každý, kto preukáže právny záujem, domáhať, aby súd člena orgánu odvolal z funkcie, ibaže by ten, kto môže odvolať člena orgánu potom, ako sa o vyhlásení konkurzu na majetok člena orgánu dozvedel, rozhodol, že má vo funkcii ostať.

§ 77 Zánik výkonu funkcie člena orgánu

- (1) Ak zákon neustanoví inak, výkon funkcie člena orgánu zaniká
 - a) uplynutím funkčného obdobia,
 - b) vzdaním sa funkcie,
 - c) odvolaním orgánom, ktorý ho ustanovil do funkcie,
 - d) stratou predpokladov potrebných na výkon funkcie; neskorším odpadnutím dôvodu, pre ktorý stratil predpoklady na výkon funkcie, sa výkon funkcie neobnovuje,
 - e) smrťou.
- (2) Ak zákon neustanovuje alebo tam, kde to zákon pripúšťa aj vnútorný predpis neurčí inak, je vzdanie sa funkcie účinné odo dňa prvého zasadnutia orgánu, ktorý je oprávnený vymenovať alebo zvoliť nového člena orgánu nasledujúceho po doručení vzdania sa funkcie, najneskôr však uplynutím troch mesiacov od doručenia vzdania sa funkcie. Ak sa člen orgánu vzdá svojej funkcie na zasadnutí orgánu spoločnosti, ktorý je oprávnený vymenovať alebo zvoliť nového člena orgánu, je vzdanie sa funkcie účinné okamžite.
- (3) Ak zákon neustanovuje inak, alebo vnútorný predpis právnickej osoby neurčí inak, je odvolanie z funkcie účinné prijatím rozhodnutia príslušným orgánom.

(4) Ak právnickej osobe hrozí vznik škody, je člen orgánu, ktorý sa vzdal funkcie, bol odvolaný alebo inak sa skončil výkon jeho funkcie, povinný upozorniť právnickú osobu, aké opatrenia treba urobiť na jej odvrátenie.

Štatutárny orgán

§ 78

- (1) Pri právnych úkonoch zastupujú právnickú osobu tí, ktorí sú na to ako členovia orgánu oprávnení zmluvou o založení právnickej osoby, zakladateľskou listinou, zákonom rozhodnutím orgánu verejnej moci (štatutárny orgán). Kto je štatutárnym orgánom ustanovuje zákon.
- (2) Osoby oprávnené konať za právnickú osobu ako členovia štatutárneho orgánu ju zaväzujú právnymi úkonmi alebo iným svojim správaním sa pri výkone svojej funkcie. Ich osobná zodpovednosť za škodu tým nie je dotknutá.
- (3) Oprávnenie štatutárneho orgánu konať za právnickú osobu je oprávnením konať vo všetkých veciach týkajúcich sa právnickej osoby, ak zákon neustanovuje inak. Právnickú osobu zaväzuje konanie osôb vykonávajúcich pôsobnosť štatutárneho orgánu, aj keď prekročili svojim konaním rozsah predmetu jej činnosti alebo obmedzenia dané vnútornými predpismi právnickej osoby, okrem prípadu, v ktorom sa prekročila pôsobnosť štatutárneho orgánu, ktorú tomuto orgánu zákon zveruje alebo umožňuje zveriť.
- (4) Od zverejnenia zápisu štatutárneho orgánu alebo jeho členov do verejného registra sa zapísaná osoba nemôže voči tretím osobám domáhať porušenia právnych predpisov, zakladateľskej listiny alebo iného vnútorného predpisu pri voľbe alebo vymenovaní štatutárnych orgánov alebo ich členov, ibaže sa preukáže, že tretia osoba o ich porušení vedela.

§ 79 Konanie za právnickú osobu navonok

Členovia štatutárneho orgánu konajú za právnickú osobu tak, že dajú najavo ich oprávnenie konať za právnickú osobu. Pri písomných úkonoch pripoja k názvu právnickej osoby aj svoj podpis.

§ 80 Povinnosť viesť evidenciu majetku

Štatutárny orgán je povinný zabezpečiť vedenie spoľahlivých záznamov o majetkových pomeroch právnickej osoby a podávať o nich správu jej členom alebo zakladateľovi. Štatutárny orgán nesmie skresľovať finančnú situáciu právnickej osoby vo vzťahu k tretím osobám.

§ 81 Konanie kolektívneho štatutárneho orgánu

Ak štatutárny orgán tvorí viacero osôb, spôsob ich konania za právnickú osobu vyplýva zo zákona alebo zo zakladateľskej listiny. Ak nie je spôsob ich konania určený, môže konať každý z nich samostatne.

§ 82 Zmluvy medzi právnickou osobou a členom jej štatutárneho orgánu

Zmluva medzi právnickou osobou a členom štatutárneho orgánu právnickej osoby vyžaduje súhlas dozorného orgánu tejto osoby a ak ho niet, súhlas jej najvyššieho orgánu. Rovnako platí pre akúkoľvek zmluvu, na základe ktorej člen štatutárneho orgánu získava plnenie alebo právo na plnenie v súvislosti s jeho funkciou člena štatutárneho orgánu.

§ 83 Nedostatky v obsadení orgánov právnickej osoby

- (1) Ak právnická osoba nemôže uskutočňovať právne úkony v dôsledku nedostatočne obsadeného štatutárneho orgánu, môže jej člen, člen orgánu oprávneného vymenovať člena štatutárneho orgánu, ktorý nemôže prijímať rozhodnutia, alebo veriteľ požiadať súd o vykonanie potrebných opatrení. Rovnako platí v prípade, ak v dôsledku nedostatočne obsadeného iného orgánu právnickej osoby nemôže tento orgán prijímať rozhodnutia.
- (2) Súd môže najmä uložiť právnickej osobe lehotu, v ktorej má nedostatok odstrániť, alebo ak je to potrebné, aj vymenovať člena tohto orgánu.
- (3) Trovy konania znáša právnická osoba. Súd môže uložiť právnickej osobe povinnosť uhradiť preddavok na odmenu osobe vymenovanej za člena štatutárneho orgánu.
- (4) V odôvodnenom prípade môže osoba, ktorá preukáže právny záujem, požiadať súd o odvolanie vymenovanej osoby a vymenovanie inej osoby.

Názov právnickej osoby a jeho ochrana

§ 84 Názov právnickej osoby

- (1) Názvom právnickej osoby je jej pomenovanie, ktoré obsahuje zakladateľská listina a pod ktorým je zapísaná vo verejnom registri, alebo ktoré je uvedené v zákone, ktorým bola zriadená. Právnická osoba robí právne úkony pod svojim názvom.
- (2) Súčasťou názvu právnickej osoby musí byť určenie jej právnej formy.
- (3) Právnická osoba je povinná uvádzať názov spolu s dodatkom označujúcim jej súčasný právny stav, najmä s dodatkom „v likvidácii“, „v konkurze“ alebo „v reštrukturalizácii“.

§ 85 Odlíšiteľnosť názvu právnickej osoby

- (1) Názov právnickej osoby musí právnickú osobu odlišovať od inej osoby, nesmie byť zameniteľný a nesmie vzbudzovať klamlivú predstavu o právnickej osobe alebo o predmete jej činnosti.
- (2) Názvy viacerých právnických osôb môžu vyjadrovať majetkové alebo personálne prepojenie ich členov, ak sú navzájom rozlíšiteľné. Na odlíšenie názvu právnickej osoby nestačí rozdielne označenie právnej formy.
- (3) Označenie právnej formy nesmú vo svojom názve používať osoby, ktoré nespĺňajú podmienky tejto právnej formy.
- (4) Názov právnickej osoby, ktorý je objektívne spôsobilý vyvolať nebezpečenstvo zámieny s verejným registrom alebo inou evidenciou vedenou na základe zákona orgánom verejnej moci, alebo ktorý vyvoláva dojem súvislosti s verejnou mocou a jej výkonom, sa zakazuje.

§ 86 Meno fyzickej osoby v názve právnickej osoby

- (1) Názov právnickej osoby môže obsahovať meno človeka, ak má k nemu zvláštny vzťah a iba s jeho súhlasom, alebo so súhlasom inej osoby, ktorá môže dať súhlas so zásahom do osobnostných práv osoby, ktorej meno má byť v názve.
- (2) Ak súčasťou názvu právnickej osoby je meno spoločníka alebo člena, ktorý prestal byť jej spoločníkom alebo členom, môže právnická osoba používať ďalej jeho meno len s jeho súhlasom. V prípade smrti spoločníka alebo člena sa vyžaduje súhlas dediča.
- (3) Súhlas s použitím mena človeka v názve právnickej osoby môže táto osoba odvolať, ibaže by bol bez rozumného dôvodu odvolaný súhlas udelený na dobu určitú. Ak bol súhlas udelený na určitú dobu odvolaný bez rozumného dôvodu, je odvolávajúci povinný nahradiť právnickej osobe vzniknutú škodu.

§ 87 Prevod a prechod názvu právnickej osoby

- (1) Názov právnickej osoby nie je možné previesť na inú osobu, ibaže zákon ustanoví inak.
- (2) Názov právnickej osoby prechádza na nástupnícku právnickú osobu, ak zaniká pôvodná právnická osoba bez likvidácie a nástupnícka právnická osoba názov prevezme. Ak nástupnícka právnická osoba má inú právnu formu, musí sa zmeniť dodatok v súlade s jej právnou formou.

§ 88 Ochrana názvu právnickej osoby

- (1) Právnická osoba, ktorá bolo dotknutá spochybnením svojho práva k názvu, ktorá utrpela ujmu pre neoprávnený zásah do tohto práva alebo ktorej taká ujma hrozí, najmä neoprávneným použitím názvu alebo znevážením názvu, sa môže na súde domáhať, aby bolo upustené od neoprávneného zásahu alebo aby bol odstránený následok neoprávneného zásahu, alebo aby bola uložená povinnosť zmeniť názov. Právo na náhradu škody tým nie je dotknuté.
- (2) Rovnaká ochrana prináleží právnickej osobe proti tomu, kto bez zákonného dôvodu zasahuje do jej dobrého mena alebo súkromia. Nepôjde o neoprávnený zásah do dobrého mena alebo súkromia právnickej osoby, ak ide o primerané použitie na vedecké alebo umelecké účely alebo pre tlačové, filmové, rozhlasové, televízne alebo internetové spravodajstvo. Ani také použitie však nesmie byť v rozpore s oprávnenými záujmami právnickej osoby.
- (3) Ak zásah do práv uvedených v odseku 2 zasahuje aj do osobnostných práv zamestnancov právnickej osoby, jej spolupracovníkov, spoločníkov alebo členov, môžu sa domáhať ochrany aj tieto osoby.

Neplatnosť právnickej osoby

§ 89

- (1) Po vzniku právnickej osoby sa nemožno domáhať určenia, že nevznikla alebo že jej zakladateľská listina nie je platná.
- (2) Súd môže rozhodnúť o neplatnosti právnickej osoby a o jej vstupe do likvidácie, len ak
 - a) nebola vyhotovená zakladateľská listina, alebo nebola dodržaná zákonom ustanovená forma týchto právnych úkonov pre daný typ právnickej osoby,

- b) zapísaný predmet činnosti právnickej osoby je v rozpore so zákonom alebo odporuje verejnému poriadku,
 - c) v zakladateľskej listine alebo v stanovách chýba údaj o názve právnickej osoby alebo o predmete činnosti; ak tak ustanovuje zákon aj údaj o výške vkladov spoločníkov, alebo o výške základného imania,
 - e) ani jeden zo zakladateľov nebol spôsobilý na právne úkony,
 - f) počet zakladateľov bol menší ako vyžaduje zákon.
- a tento nedostatok nebol odstránený.
- (3) Právne vzťahy, do ktorých neplatná právnická osoba vstúpila, nie sú rozhodnutím súdu o neplatnosti právnickej osoby dotknuté. Povinnosť spoločníkov splatiť vklady trvá, ak to vyžaduje záujem veriteľov na splnení záväzkov neplatnej spoločnosti.
- (4) V prípade, ak je predmet činnosti v rozpore so zákonom alebo dobrými mravmi, prípadne po uspokojení veriteľov likvidačný zostatok obci.

Zrušenie a zánik právnickej osoby

§ 90 Všeobecné ustanovenie

- (1) Právnická osoba zapísaná vo verejnom registri zaniká ku dňu výmazu z tohto registra, ak zákon neustanovuje inak.
- (2) Zániku právnickej osoby predchádza jej zrušenie s likvidáciou alebo bez likvidácie.
- (3) Právnickú osobu zriadenú zákonom možno zrušiť iba zákonom. Právnickú osobu zriadenú rozhodnutím orgánu verejnej moci možno zrušiť iba rozhodnutím orgánu verejnej moci. Takáto právnická osoba zaniká spôsobom a v čase uvedenom v zákone alebo v rozhodnutí orgánu verejnej moci.

§ 91 Zrušenie právnickej osoby

- (1) Právnická osoba sa zrušuje
- a) uplynutím času, na ktorý bola založená, ak bol v zakladateľskom akte uvedený taký čas,
 - b) dosiahnutím účelu, na ktorý bola založená, a ktorý bol uvedený v zakladateľskom akte
 - c) dňom uvedeným v rozhodnutí o zrušení právnickej osoby prijatým osobami alebo orgánmi právnickej osoby oprávnenými rozhodnúť o jej zrušení; ak takýto deň v rozhodnutí nie je uvedený, dňom prijatia rozhodnutia,

- d) dňom uvedeným v rozhodnutí súdu o zrušení právnickej osoby z dôvodov ustanovených v zákone; ak takýto deň v rozhodnutí súdu nie je uvedený, dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia súdu,
 - e) zrušením konkurzu po splnení rozvrhového uznesenia alebo zrušením konkurzu z dôvodu, že majetok úpadcu nepostačuje na úhradu výdavkov a odmenu správcu konkurznej podstaty, alebo zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku, alebo zastavením konkurzného konania pre nedostatok majetku alebo zrušením konkurzu pre nedostatok majetku alebo zrušením konkurzu po splnení konečného rozvrhu výťažku,
 - f) dňom uvedeným v rozhodnutí o zlúčení, splynutí alebo rozdelení právnickej osoby prijatým osobami alebo orgánmi právnickej osoby; ak takýto deň v rozhodnutí nie je uvedený, dňom prijatia rozhodnutia,
 - g) z iného dôvodu, ak tak ustanovuje zákon, alebo zakladateľská listina.
- (2) Súd na návrh osoby, ktorá osvedčí právny záujem alebo aj bez takého návrhu, zruší právnickú osobu, ak
- a) prestane splňať podmienky ustanovené zákonom na jej vznik,
 - c) vykonáva iba takú činnosť, ktorá je vyhradená iným právnym formám právnických osôb, alebo podniká v rozsahu väčšom, ako zákon danej právnej forme povoľuje,
 - d) svojou činnosťou popiera, obmedzuje alebo porušuje základné práva a slobody alebo inak porušuje verejný poriadok,
 - e) jej činnosť alebo spôsob, ktorým dosahuje ciele svojej činnosti, je zákonom zakázaná alebo nedovolená,
 - f) z iného dôvodu ustanoveného v zákone.
- (3) Pred rozhodnutím súdu o zrušení právnickej osoby z dôvodu, ktorý je možné odstrániť vyzve súd právnickú osobu na odstránenie nedostatkov v primeranej lehote, ktorú jej určí.
- (4) Bez likvidácie sa právnická osoba zrušuje, ak jej imanie prechádza na právneho nástupcu, ak nemá majetok, alebo ak tak zákon ustanoví.

§ 92 Zlúčenie, splynutie a rozdelenie právnickej osoby

- (1) Pri zlúčení, splynutí alebo rozdelení právnickej osoby musí mať zanikajúca právnická osoba a právnická osoba, na ktorú prechádza imanie zanikajúcej právnickej osoby, rovnakú právnu formu, ak zákon neustanovuje inak.

- (2) Zlúčenie je postup, pri ktorom na základe zrušenia bez likvidácie dochádza k zániku jednej právnickej osoby alebo viacerých právnických osôb, pričom imanie zanikajúcich právnických osôb prechádza na inú už jestvujúcu právnickú osobu, ktorá sa tým stáva právnym nástupcom zanikajúcich právnických osôb.
- (3) Splynutie je postup, pri ktorom na základe zrušenia bez likvidácie dochádza k zániku dvoch právnických osôb alebo viacerých právnických osôb, pričom imanie zanikajúcich právnických osôb prechádza na inú novozaloženú právnickú osobu, ktorá sa svojím vznikom stáva právnym nástupcom zanikajúcich právnických osôb.
- (4) Rozdelenie je postup, pri ktorom na základe zrušenia bez likvidácie dochádza k zániku právnickej osoby, pričom imanie zanikajúcej právnickej osoby prechádza na iné už jestvujúce právnické osoby, ktoré sa tým stávajú právnymi nástupcami zanikajúcej právnickej osoby (rozdelenie právnickej osoby zlúčením) alebo na novozaložené právnické osoby, ktoré sa svojím vznikom stávajú právnymi nástupcami zanikajúcej právnickej osoby. Každá z nástupníckych právnických osôb zodpovedá za dlhy, ktoré prešli rozdelením zo zaniknutej právnickej osoby na ostatné právnické osoby celým svojím majetkom; na splnenie dlhu sú zaviazané spoločne a nerozdielne.
- (5) Návrh zmluvy o zlúčení alebo splynutí alebo projekt rozdelenia právnickej osoby schvaľuje orgán, ktorý je oprávnený na rozhodovanie o zrušení právnickej osoby, ak zákon neustanovuje inak.
- (6) Ak zákon neustanoví inak, zmluva o zlúčení alebo splynutí, ako aj rozhodnutie o rozdelení právnickej osoby musí obsahovať údaje o majetku, záväzkoch, právach a povinnostiach zúčastnených právnických osôb.
- (7) Účinky zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia právnickej osoby nastávajú zápisom do verejného registra, ak zákon neustanoví inak. Návrh na zápis zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia podávajú spoločne štatutárne orgány všetkých dotknutých právnických osôb; ich podpisy musia byť úradne osvedčené. Zápis do verejného registra sa uskutoční k tomu istému dňu.

§ 93 Zmena právnej formy právnickej osoby

Právnická osoba môže zmeniť právnu formu na inú právnickú osobu iba v prípade, ak to zákon umožňuje.

Likvidácia právnickej osoby

§ 94

- (1) Ak celé imanie právnickej osoby neprešlo jej zrušením na právneho nástupcu, vykoná sa jej likvidácia, ibaže zákon ustanovuje inak.
- (2) Právnická osoba vstupuje do likvidácie ku dňu svojho zrušenia. Po dobu likvidácie sa používa názov právnickej osoby s dodatkom „v likvidácii“.

§ 95

- (1) Likvidáciu právnickej osoby vykoná likvidátor.
- (2) Likvidátorom môže byť len osoba, ktorá môže byť štatutárnym orgánom právnickej osoby. Ak je vymenovaných viacero likvidátorov a z ich vymenovania nevyplýva nič iné, majú postavenie kolektívneho štatutárneho orgánu.
- (3) Ak zákon, zakladateľská listina alebo stanovky neustanovujú inak, za likvidátora môže byť vymenovaný štatutárny orgán právnickej osoby, ktorá je v likvidácii, niektorý z jeho členov alebo iná osoba, ktorú za likvidátora vymenuje orgán oprávnený menovať členov štatutárneho orgánu alebo súd. Súd vymenuje likvidátora vtedy, ak rozhodol o zrušení právnickej osoby alebo ak likvidátor nie je vymenovaný bez zbytočného odkladu.
- (4) Orgán, ktorý vymenoval likvidátora, rozhodne aj o odmene likvidátora.
- (5) Likvidátor sa nemôže svojej funkcie vzdať. Môže však požiadať súd o odvolanie z funkcie, ak od neho nemožno spravodlivo požadovať, aby funkciu likvidátora vykonával. Na návrh osoby, ktorá osvedčí právny záujem, súd môže odvolať likvidátora aj vtedy, ak porušuje svoje povinnosti.
- (6) Ak súd likvidátora odvolá alebo ak likvidátor zomrie, musí byť bez zbytočného odkladu vymenovaný nový likvidátor, a to spôsobom, ktorým sa vymenoval predchádzajúci likvidátor.

§ 96

- (1) Vymenovaním likvidátora prechádza pôsobnosť štatutárneho orgánu konať za právnickú osobu na likvidátora.
- (2) Likvidátor robí za právnickú osobu len úkony smerujúce k jej likvidácii. Pri výkone tejto pôsobnosti plní povinnosti právnickej osoby, uplatňuje pohľadávky a prijíma plnenia, zastupuje právnickú osobu pred súdmi a inými orgánmi, uzaviera zmiery a dohody o

zmene a zániku práv a povinností. Nové zmluvy môže uzavierať len v súvislosti s ukončením doterajších právnych vzťahov.

(3) Likvidátor zodpovedá za výkon svojej funkcie v rovnakom rozsahu ako štatutárny orgán.

§ 97

- (1) Likvidátor oznámi vstup právnickej osoby do likvidácie všetkým známym veriteľom. Zároveň je povinný zverejniť vo verejnom registri, v ktorom je právnická osoba zapísaná, skutočnosť, že právnická osoba vstúpila do likvidácie s výzvou, aby veritelia právnickej osoby prihlásili svoje pohľadávky, prípadne iné práva v lehote, ktorá nesmie byť kratšia než štyri mesiace.
- (2) Likvidátor zostaví ku dňu vstupu právnickej osoby do likvidácie likvidačnú účtovnú súvahu a je povinný zaslať prehľad o imaní právnickej osoby každému, komu vznikne právo na likvidačný zostatok, ak o zaslanie likvidačnej účtovnej súvahy požiada.
- (3) Ku dňu skončenia likvidácie, ktorý nesmie byť skôr ako šesť mesiacov po zverejnení podľa odseku 1, zostaví likvidátor účtovnú závierku a predloží ju na schválenie spolu s konečnou správou o priebehu likvidácie a návrhom na rozdelenie likvidačného zostatku tomu, kto je oprávnený rozhodovať o zrušení právnickej osoby a ak ho do funkcie vymenoval súd, tak aj súdu.
- (4) Likvidačný zostatok sa môže rozdeliť len vtedy, ak sú uspokojené nároky všetkých známych veriteľov právnickej osoby. Ak známy veriteľ neprihlásil svoju pohľadávku do likvidácie, a pohľadávku nie je možné splniť inak, uloží likvidátor plnenie do súdnej úschovy. Rovnako postupuje, ak veriteľ odoprie súčinnosť potrebnú na splnenie.
- (5) Ak bol likvidovaný majetok právnickej osoby, vo vzťahu ku ktorej niet osoby, ktorá by mala podiel na likvidačnom zostatku, prípadne likvidačný zostatok štátu, ktorý s ním naloží tak, aby bol v čo najväčšej miery naplnený pôvodný účel tohto majetku.
- (6) Ak zákon neustanovuje inak, likvidátor najneskôr po uplynutí 30 dní od schválenia účtovnej závierky a konečnej správy o priebehu likvidácie podá návrh na výmaz právnickej osoby z verejného registra, ak ide o právnickú osobu, ktorá sa do takého registra zapisuje.
- (7) Ak likvidátor zistí predĺženie právnickej osoby v likvidácii, bez zbytočného odkladu podá súdu návrh na vyhlásenie konkurzu.

§ 98 Dodatočná likvidácia

- (1) Ak právnická osoba zanikla a zistí sa ďalší jej majetok, zruší súd výmaz právnickej osoby z verejného registra, rozhodne o jej obnovení a nariadení dodatočnej likvidácie a vymenuje likvidátora, a to na návrh člena bývalého štatutárneho orgánu zaniknutej právnickej osoby, jej likvidátora, veriteľa dlžníka, osoby, ktorá mala právo na likvidačný zostatok alebo inej osoby, ktorá osvedčí právny záujem.
- (2) Od obnovenia sa na právnickú osobu hľadí, akoby nezanikla a neuspokojené pohľadávky jej veriteľov sa obnovia. Počas doby, po ktorú bola právnická osoba vymazaná z registra, premlčacia doba pre práva veriteľov voči právnickej osobe spočíva.
- (3) Nariadenie dodatočnej likvidácie nemá vplyv na už ukončenú likvidáciu. Ak však zistený ďalší majetok nestačí na uspokojenie veriteľov, musí byť podiel na likvidačnom zostatku, ktorý nebol prijatý dobromyseľne, vrátený.
- (4) Na dodatočnú likvidáciu sa primerane použijú ustanovenia o likvidácii.

Druhý oddiel: Združenie osôb

§ 99 Základné ustanovenie

- (1) Najmenej tri osoby, z ktorých aspoň jedna musí byť staršia ako 18 rokov alebo právnickou osobou, môžu založiť na dosiahnutie spoločného cieľa združenie osôb (ďalej len „združenie“).
- (2) Zákon ustanoví, kedy môže združenie založiť jedna osoba.

§ 100 Založenie združenia

Združenie sa zakladá zakladateľskou zmluvou alebo schválením stanov. O založení združenia na ustanovujúcej členskej schôdzi sa spíše zápisnica, ktorá musí mať všetky náležitosti zakladateľskej listiny a musí obsahovať aj podpisy zakladajúcich členov.

§ 101 Stanovy združenia

Stanovy združenia upravujú vznik, zánik a podmienky členstva, práva a povinnosti členov, orgány združenia a ich pôsobnosť, spôsob zrušenia združenia a naloženia s jeho likvidačným zostatkom. Stanovy určujú aj spôsob, ktorým sa stanovy menia a dopĺňajú. Ak stanovy neurčia inak, o zmene stanov rozhoduje nadpolovičná väčšina všetkých členov združenia.

§ 102 Vznik združenia

- (1) Združenie ako právnická osoba vzniká zápisom do verejného registra, ibaže zákon ustanoví inak.
- (2) Odborová organizácia a organizácia zamestnávateľov vzniká dňom nasledujúcim potom, keď bol príslušnému orgánu doručený návrh na jej zápis.

§ 103 Zápis do verejného registra

- (1) Do verejného registra sa zapisuje názov a sídlo združenia, predmet jeho činnosti, orgány združenia a osoby, ktoré sú členmi štatutárneho orgánu združenia.
- (2) K návrhu na zápis do verejného registra sa prikladá zakladateľská zmluva alebo zápisnica o ustanovujúcej členskej schôdzi spolu so stanovami.

§ 104 Názov združenia

Názov združenia musí obsahovať označenie „združenie“.

§ 105 Nedovolené združenia

- (1) Nie sú dovoľené združenia
 - a) ktorých cieľom je popierať alebo obmedzovať osobné, politické alebo iné práva občanov pre ich národnosť, pohlavie, rasu, pôvod, politické alebo iné zmýšľanie, náboženské vyznanie a sociálne postavenie, roznecovať nenávisť a neznášanlivosť z týchto dôvodov, podporovať násilie alebo inak porušovať ústavu a zákony;
 - b) ktoré sledujú dosahovanie svojich cieľov spôsobmi, ktoré sú v rozpore s ústavou a zákonmi;
 - c) ozbrojené alebo s ozbrojenými zložkami; za také sa nepovažujú združenia, ktorých členovia držia alebo používajú zbrane na športové účely a
 - d) ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť, ibaže ide o vedľajšiu činnosť za účelom napĺňania cieľov združenia.
- (2) Nedovolené združenia môže orgán, ktorý vedie registráciu združení, zrušiť rozhodnutím o jeho rozpustení.

§ 106 Použitie výnosov združenia

Výnosy z činnosti združenia sa môžu použiť len na činnosť združenia vrátane správy združenia, ibaže zákon ustanoví inak.

§ 107 Orgány združenia

- (1) Najvyšším orgánom združenia je členská schôdza. Rozhoduje najmä o voľbe členov orgánov združenia a o jeho likvidátorovi, o zmenách zakladateľskej listiny a stanov, schvaľuje výročnú správu a rozpočet združenia a rozhoduje o zrušení združenia. Každý člen združenia má na členskej schôdzi jeden hlas.
- (2) Štatutárnym orgánom je predseda občianskeho združenia, volený členskou schôdzou. Ak má mať štatutárny orgán viac členov, je ním správna rada (predsedníctvo?). Štatutárny orgán riadi činnosť združenia.

§ 108 Členstvo v združení

- (1) Členstvo je viazané na osobu člena a neprechádza na jeho právnych nástupcov.
- (2) Zo združenia môže každý slobodne vystúpiť.
- (3) Členstvo v združení možno viazať aj na určitý členský príspevok.
- (4) Členstvo v združení môže byť podmienené spoluvlastníctvom alebo iným vzťahom k určitej veci alebo na taký vzťah viazané. Ak je členstvo v združení viazané na vzťah k veci, môže vzniknúť alebo zaniknúť len vznikom alebo zánikom tohto vzťahu a prevedené iba spolu s predmetom tohto vzťahu.

§ 109 Práva a povinnosti člena združenia

- (5) Člen združenia má právo podieľať sa na činnosti združenia a jeho orgánov. Môže najmä požadovať od členov orgánov informácie, súvisiace s činnosťou združenia.
- (6) Člen združenia je povinný nepoškodzovať záujmy združenia a dodržiavať jeho vnútorné predpisy.
- (7) Združenie nesmie žiadneho člena bezdôvodne zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Prostriedky ochrany člena združenia

§ 110 Neprihliadnutie na hlas člena združenia

Ak člen združenia zneužije hlasovacie právo k škode združenia alebo ostatných členov, môže sa združenie, alebo iný jeho člen do troch mesiacov od zneužitia hlasovacieho práva domáhať, aby súd rozhodol, že sa k hlasu tohto člena v tomto prípade neprihliada.

§ 111 Neplatnosť rozhodnutí orgánov združenia

- (1) Na rozhodnutie orgánu, ktoré zjavne porušuje dobré mravy sa neprihliada. Rovnaké platí, ak účel zákona, ktorý rozhodnutie orgánu porušuje, vyžaduje, aby rozhodnutie nemalo účinky napriek márnemu uplynutiu lehoty na určenie jeho neplatnosti.
- (2) Súd môže na návrh člena štatutárneho orgánu, iných dozorných orgánov, ak sú ustanovené a člena združenia, ktorého práva boli rozhodnutím porušené, vyhlásiť rozhodnutie orgánu združenia, ktoré nie je preskúmateľné iným orgánom združenia, za neplatné, ak porušuje zákon alebo stanovy. Návrh na určenie neplatnosti môže byť podaný do 30 dní odo dňa, keď sa o ňom dotknutá osoba dozvedela, najneskôr však do 6 mesiacov od jeho prijatia.
- (3) Súd nevysloví neplatnosť rozhodnutia orgánu, ak porušenie zákona alebo stanov nemalo závažné právne následky a ak ochrany hodný záujem vyžaduje, aby nebola neplatnosť vyslovená.
- (4) Neplatnosť rozhodnutia orgánu združenia nemá vplyv na práva tretích osôb nadobudnuté v dobrej viere.

§ 112 Mimosúdne riešenie sporov

- (1) Stanovy môžu určiť, ktorý orgán mimosúdneho riešenia sporov rozhodne spory vyplývajúce z vnútorných pomerov združenia. Ak nie je spor vyriešený týmto orgánom do šiestich mesiacov, môže sa dotknutá osoba obrátiť na súd, ibaže by orgánom mimosúdneho riešenia sporov bol rozhodcovský súd v zmysle osobitných predpisov.
- (2) Stanovy môžu určiť určia spôsob obsadzovania členov orgánu na mimosúdne riešenie sporov v zmysle ods. 1, pričom musí byť zabezpečená ich nestrannosť a nezáujatosť ako aj právo účastníkov na prístup k tomuto orgánu.

§ 113 Uplatňovanie si nárokov

- (1) Členská schôdza môže určiť zástupcu združenia, ktorý uplatní v mene združenia nároky združenia voči jeho členom alebo členom jeho orgánov. Za týmto účelom môže byť členská schôdza zvolaná aj dozorným orgánom združenia, ak je ustanovený.
- (2) V prípade, ak členská schôdza odmietne určiť zástupcu alebo sa odmietne s otázkou zaoberať, môže minimálne desatina členov uplatniť tento nárok tak, že určí zástupcu, ktorý nárok uplatní v mene združenia a na jeho účet. V prípade neúspechu sú členovia združenia povinní spoločne hradiť trovy konania.

Tretí oddiel: Účelové združenie majetku

Prvý pododdiel: Nadácie

§ 114 Všeobecné ustanovenie

- (1) Nadácia je účelové združenie majetku, ktoré sa zriaďuje ako právnická osoba jednostranným úkonom zakladateľa (nadačná listina). Zakladateľ venuje nadácii určitý nadační majetok a určí priamo navonok zameraný a určený účel nadácie a príjemcu jej plnení (beneficiár).
- (2) Účel nadácie môže byť verejnoprospešný alebo súkromný.
- (3) Verejnoprospešná nadácia je taká, ktorá podľa nadačnej listiny slúži výlučne alebo prevažne verejne prospešnému účelu.
- (4) Súkromná nadácia je taká, ktorá podľa nadačnej listiny slúži výlučne alebo prevažne súkromnému účelu alebo vlastným potrebám zakladateľa. Súkromné nadácie sú najmä:
 - a) rodinné nadácie, ktorých majetok slúži výhradne k úhrade nákladov na výchovu či vzdelávanie, vybavenie alebo podporu členov jednej alebo viacerých rodín alebo k podobným rodinným záujmom,
 - b) zmiešané rodinné nadácie, ktoré sledujú prevažne účel rodinných nadácií, k tomu ale doplnkovo slúžia aj verejnoprospešnému alebo inému súkromnému účelu.
- (5) Prevažujúci účel nadácie sa posudzuje podľa pomeru plnení slúžiacich k súkromnému a k verejnoprospešnému účelu. Ak nie je určiteľné, že nadácia v určitom období úplne alebo prevažne slúžila súkromnému účelu, považuje sa za verejne prospešnú nadáciu.

§ 115 Názov nadácie

Názov nadácie musí obsahovať označenie „nadácia“.

§ 116 Nedovolená nadačná činnosť

- (1) Nadácia môže podnikat' iba, ak podnikanie slúži bezprostredne k dosiahnutiu jej verejnoprospešného cieľa alebo ak to osobitný predpis povoľuje. Nadácia so súkromným účelom môže podnikat', ak to riadne investovanie a správa majetku nadácie vyžaduje. Podnikanie nadácie musí byť v súlade s účelom nadácie a musí predstavovať iba vedľajšiu činnosť.

(2) Nadácia ďalej nemôže:

- a) prevziať obchodné vedenie obchodnej spoločnosti alebo družstva,
- b) s výnimkou podľa odseku 1 veta prvá nemôže byť neobmedzene ručiacim spoločníkom obchodnej spoločnosti,
- c) byť tichým spoločníkom podnikateľa alebo
- d) použiť svoj majetok na financovanie činnosti politických strán a politických hnutí, ani na prospech kandidáta na volenú funkciu.

Založenie a vznik nadácie

§ 117 Založenie a vznik nadácie

(1) Nadácia sa zakladá nadačnou listinou podpísanou všetkými zakladateľmi. Pravosť podpisov všetkých zakladateľov musí byť úradne osvedčená.

(2) Do vzniku nadácie konajú vo veciach súvisiacich s jej vznikom zakladatelia spoločne alebo určený správca nadácie.

(3) Nadácia vzniká zápisom do verejného registra podľa osobitného predpisu.

(4) Zakladateľ nadácie a jeho dedičia sa môžu dovolávať neplatnosti založenia nadácie z dôvodu nedostatku vôle zakladateľa podľa všeobecných ustanovení o nedostatkoch pri právnych úkonoch a uzatváraní zmlúv aj po zápise do registra. Rozhodnutím súdu nie sú dotknuté nadačné plnenia prijaté beneficentami v dobrej viere.

Osoby zúčastnené na nadácii

§ 118 Zakladateľ

(1) Zakladateľom nadácie môže byť jeden alebo viac osôb. Nadácia založená pre prípad smrti môže mať len jedného zakladateľa.

(2) Ak je zakladateľov viac, môžu práva prislúchajúce zakladateľovi vykonávať iba všetci spoločne, ibaže nadačná listina určí inak. Ak jeden z nich zomrie, predpokladá sa, že jeho práva zanikajú.

(3) Ak nadáciu založil nepriamy zástupca určitej osoby, považuje sa za jej zakladateľa táto osoba. Nepriamy zástupca je povinný oznámiť správnej rade nadácie, na účet koho konal.

§ 119 Beneficient

- (1) Za príjemcu plnení zo strany nadácie (beneficient) sa považujú osoby, ktoré počas existencie nadácie alebo pri jej ukončení získali, alebo mohli získať pre seba majetkový prospech.
- (2) Beneficientom je:
 - a) beneficiant s právnym nárokom,
 - b) beneficiant, ktorého nárok vznikne v budúcnosti,
 - c) osoba, ktorej prislúcha prospech na základe úvahy príslušného orgánu a
 - d) posledný beneficiant.
- (3) Beneficiant s právnym nárokom je osoba, ktorá má na základe nadačnej listiny, štatútu alebo vnútorných predpisov nadácie nárok na majetkový prospech určený alebo určiteľný čo do výšky z majetku nadácie alebo jej výnosu (nadačný príspevok).
- (4) Beneficiant, ktorého nárok vznikne v budúcnosti je osoba, ktorej právny nárok na majetkový prospech môže vzniknúť na základe nadačnej listiny, štatútu alebo vnútorných predpisov nadácie, ak nastane odkladací účinok podmienky, alebo dosiahnutím určitého času, najmä v prípade odpadnutia beneficianta, ktorý jej ako oprávnený v rade predchádzal.
- (5) Osoba, ktorej prislúcha prospech na základe úvahy príslušného orgánu je osoba, ktorá patrí do okruhu beneficiantov určeného zakladateľom a ktorej majetkový prospech závisí od rozhodnutia správnej rady alebo iného orgánu. Za takúto osobu sa nepovažuje ten, kto má budúci nárok na takýto prospech. Právny nárok osoby, ktorej prislúcha prospech na základe úvahy príslušného orgánu vzniká až platným rozhodnutím na to určeného orgánu o faktickom vyplatení danej osobe a zaniká prijatím tohto prospechu.
- (6) Posledným beneficiantom je osoba, ktorá má podľa nadačnej listiny alebo štatútu nadobudnúť likvidačný zostatok. Ak nie je posledný beneficiant určený, alebo neexistuje, prípadne likvidačný zostatok štátu.

§ 120 Práva beneficiantov na informácie

- (1) Beneficiant má v rozsahu, v akom sa to týka jeho práv, právo na nahliadnutie do nadačnej listiny, štatútu a vnútorných predpisov nadácie.
- (2) Ak zákon neustanovuje inak, beneficiant má v rozsahu, v akom sa to týka jeho práv, právo požadovať od príslušných orgánov nadácie poskytnutie informácie a podávanie správ o účtovníctve. Za týmto účelom má právo nahliadať do účtovných kníh

a podkladov, robiť si kópie a kontrolovať všetky skutočnosti a pomery, či už osobne alebo prostredníctvom zástupcu. Toto právo nesmie byť vykonávané v rozpore so zásadou poctivosti, zneužívané alebo inak nesmie byť vykonávané v rozpore so záujmami nadácie alebo ostatných beneficentov. Výnimočne a len za účelom ochrany beneficenta je možné výkon tohto práva odoprieť.

(3) Právo na informácie prislúcha poslednému beneficentovi až po zrušení nadácie.

§ 121 Právo na informácie pri nadácii s kontrolným orgánom

Ak bol v nadačnej listine určený kontrolný orgán, má beneficent právo požadovať informácie iba o účele a organizácii nadácie a o svojich vlastných právach voči nadácii, ako aj požadovať právo na predloženie výročnej správy kontrolného orgánu. Právo na nahliadnutie do nadačnej listiny, štatútu a vnútorných predpisov nadácie tým nie je dotknuté.

§ 122 Právo na informácie pri nadácii podliehajúcej dohľadu

Právo na informácie beneficentom nepatria, ak nadácia podlieha dohľadu príslušného orgánu verejnej správy.

Majetok nadácie a jeho použitie

§ 123 Majetok nadácie

- (1) Majetok nadácie tvorí nadačná istina, nadačný fond a ostatný majetok nadácie.
- (2) Nadačná istina je súborom predmetov vkladu do nadácie, prípadne aj nadačných darov.
- (3) Nadačné imanie je peňažné vyjadrenie nadačnej istiny nadácie zapísané do registra nadácií. Pri založení nadácie je tvorené majetkovými vkladmi jednotlivých zakladateľov. Hodnota majetkového vkladu každého zakladateľa je najmenej 2000 eur. Základná hodnota nadačného imania musí byť najmenej 20000 eur a musí byť v tejto výške tvorená peňažnými vkladmi.
- (4) Postavenie zakladateľa nezíska ten, kto po vzniku nadácie jej venuje majetok.

§ 124 Použitie majetku nadácie

- (1) Majetok nadácie sa môže použiť len v súlade s účelom a podmienkami určenými v nadačnej listine a na úhradu výdavkov (nákladov) na správu nadácie a jej majetku.

Výšku výdavkov (nákladov) na správu nadácie určí správna rada každoročne v miere nevyhnutnej na zabezpečenie činnosti nadácie.

- (2) Výdavky (náklady) na správu nadácie zahŕňajú výdavky (náklady) na
- a) ochranu a zhodnotenie majetku nadácie,
 - b) propagáciu verejnoprospešného účelu nadácie alebo účelu nadačného fondu,
 - c) prevádzku nadácie,
 - d) odmenu za výkon funkcie člena orgánu nadácie,
 - e) náhrady výdavkov spojených s výkonom funkcie podľa osobitného predpisu,
 - f) mzdové náklady,
 - g) iné náklady na ostatné činnosti spojené s prevádzkou nadácie.

§ 125 Účelové viazanie daru

Ak darca poskytol nadácii dar na konkrétny účel, nadácia je oprávnená použiť ho na iný účel len s predchádzajúcim súhlasom tohto darcu.

§ 126 Prospech z majetku nadácie

- (1) Nadačné príspevky v prospech osôb určených ako beneficianti sa môžu poskytnúť, ak sa tým neohrozí uspokojenie nárokov veriteľov nadácie.
- (2) Nadácia nesmie poskytnúť nadačný príspevok osobám, ktoré sú členmi ich orgánov, ani osobám im blízkym, ibaže tak stanoví nadačná listina.

§ 127 Vylúčenie práv veriteľov

Zakladateľ môže v nadačnej listine rodinnej nadácie určiť, že veritelia beneficiantov nesmú odňať beneficiantom ich bezodplatne nadobudnuté práva na nadačné príspevky, alebo budúce práva na nadačné príspevky, ani jednotlivé nároky na ne, ani prostredníctvom exekúcie alebo konania v prípade úpadku beneficianta. V prípade zmiešaných rodinných nadáciách je takéto určenie prípustné len vtedy, ak slúži účelom rodinnej nadácie.

Nadačná listina a predpisy nadácie

§ 128 Nadačná listina

- (1) Nadačná listina musí obsahovať:
 - a) Prejav vôle zriadiť nadáciu
 - b) venovanie majetku

- c) názov a sídlo nadácie,
- d) účel, ktorý nadácia bude podporovať
- e) dobu, na akú sa nadácia zriaďuje,
- f) určenie okruhu beneficentov, alebo určenie osoby, ktorá beneficenta určí ako aj určenie podmienok poskytovania prospechu týmto osobám, ibaže je účelom nadácie podpora všeobecného prospechu alebo sa odkáže na bližšiu úpravu v štatúte,
- g) hodnotu nadačného imania a podmienky nakladania s majetkom nadácie,
- h) meno a priezvisko (názov), rodné číslo (identifikačné číslo organizácie) a adresu trvalého pobytu (sídlo) všetkých zakladateľov a hodnotu a predmet majetkového vkladu, ktorý každý zakladateľ vložil do nadačného imania pri založení nadácie,
- i) podrobnosti o ustanovovaní a právomoci a rozhodovaní orgánov nadácie, ako aj meno, priezvisko, rodné číslo a adresu trvalého pobytu alebo dlhodobého pobytu prvých členov orgánov nadácie.

(2) Nadačná listina musí obsahovať aj informáciu o tom, že:

- a) bol vydaný alebo môže byť vydaný štatút,
- b) boli vydané alebo môžu byť vydané vnútorné predpisy nadácie a že
- c) môžu byť vytvorené ďalšie orgány nadácie určené v štatúte alebo vnútorných predpisoch.

(3) Ak si zakladateľ vyhradí, v nadačnej listiny sa uvedie aj výhrada o:

- a) zmene nadačnej listiny zakladateľom, alebo orgánom nadácie
- b) vylúčení práv veriteľov podľa § ... a
- c) zmene právnej formy.

§ 129 Štatút

Zakladateľ môže prijať štatút, ktorý bližšie upravuje vnútornú štruktúru nadácie a podmienky poskytovania prospechu beneficentom, alebo si takúto možnosť vyhradí do budúcnosti pre seba alebo pre správnu radu.

§ 130 Vnútorné predpisy

Pre podrobnejšiu úpravu a za účelom vykonania nadačnej listiny či štatútu môže zakladateľ, správna rada alebo iný nadačný orgán vydať vnútorné predpisy, ak tak bolo vyhradené v nadačnej listine. Vnútorné predpisy prijaté zakladateľom majú prednosť pred vnútornými predpismi vydanými správnu radou alebo iným orgánom nadácie.

Zmeny nadačnej listiny a predpisov nadácie

§ 131 Zmeny nadačnej listiny a ostatných predpisov nadácie zakladateľom

- (1) Pred vznikom nadácie môže byť nadačná listina zakladateľom zmenená alebo odvolaná. Ak jeden z viacerých zakladateľov zomrel alebo zanikol, nemôže byť nadačná listina odvolaná; zmenená môže byť pri sledovaní účelu nadácie. Ak zomreli alebo zanikli všetci zakladatelia, môže byť nadačná listina pri sledovaní účelu nadácie zmenená súdom na návrh osoby, ktorá osvedčí právny záujem tak, aby sa odstránili prekážky brániace jej vzniku a aby sa prispôsobila zmeneným pomerom.
- (2) Po vzniku nadácie môže byť obsah nadačnej listiny zmenený zakladateľom len, ak si toto právo v nej vymienil. Zmena sa nemôže dotýkať účelu nadácie.
- (3) Zakladateľ môže určiť v nadačnej listine ustanovenia, ktoré sa nesmú meniť rozhodnutím nijakého orgánu nadácie.
- (4) Práva zakladateľa zmeniť alebo odvolať nadačnú listinu neprechádzajú na právnych nástupcov. Ak ich má vykonať zástupca, vyžaduje sa osobitné plnomocenstvo.
- (5) Rovnaké podmienky ako pre zmenu nadačnej listiny sa vyžadujú aj pre zmenu ostatných predpisov nadácie.
- (6) Zmena nadačnej listiny sa zapisuje do verejného registra.

Zmeny nadačnej listiny a ostatných predpisov nadácie orgánom nadácie

§ 132 Zmena účelu nadácie

- (1) Zmena účelu nadácie správnou radou alebo iným orgánom nadácie je prípustná len vtedy, ak sa stane účel nedosiahnutelným, nedovoleným, ak by bol proti zdravému rozumu alebo sa pomery zmenili natoľko, že účel dostal úplne iný význam či účinok, takže sa nadácia odklonila od vôle zakladateľa.
- (2) Zmena musí zodpovedať predpokladanej vôli zakladateľa a oprávnenie k zmene musí byť výslovne vyhradené správnej rade alebo inému orgánu v nadačnej listiny. Zmena účelu nadáciu je možná len so súhlasom súdu.

§ 133 Zmena ostatného obsahu nadačnej listiny a ostatných predpisov

Správna rada alebo iný orgán nadácia môže zmeniť obsah nadačnej listiny, štatútu ako aj vnútorných predpisov, ktorý sa nedotýka účelu nadácie, ak je to určené v nadačnej listine

a v tam určenom rozsahu. Príslušný orgán môže nadačnú listinu zmeniť, ak je to vecne odôvodnené a zachová sa účel nadácie.

Zmeny nadačnej listiny a ostatných predpisov nadácie orgánom verejnej správy

§ 134

- (1) Nadačný kontrolný orgán môže podať návrh na súd na určenie zmenu účelu nadácie, ktorá podlieha jeho dohľadu, ak sa účel stal účel nedosiahnuteľným, nedovoleným, ak by bol proti zdravému rozumu alebo sa pomery zmenili natoľko, že účel dostal úplne iný význam či účinok, takže sa nadácia odklonila od vôle zakladateľa a nadačná listina nepoverila orgán nadácie k zmene účelu. Zmena musí zodpovedať predpokladanej vôli zakladateľa
- (2) Nadačný kontrolný orgán, ako aj každý, kto osvedčí právny záujem môže podať návrh na súd na určenie zmeny iného obsahu nadačnej listiny, štatútu či vnútorných predpisov nadácie, ktorá podlieha jeho dohľadu, ak:
 - a) nadačná listina nepoverila orgán nadácie k zmene obsahu nadačnej listiny či iných predpisov nadácie a
 - b) je to účelné k zachovaniu účelu nadácie, najmä k zabezpečeniu jej ďalšej existencie, alebo k zabezpečeniu jej majetku.
- (3) Súd môže na návrh osoby, ktorá osvedčí právny záujem, alebo v nalievavých prípadoch, najmä ak existuje vážne podozrenie z trestnej činnosti niektorého z orgánov nadácie, aj z podnetu iného štátneho orgánu alebo z vlastného podnetu zmeniť účel nadácie alebo iný obsah nadačnej listiny a iných predpisov nadácie, ktorá nepodlieha dozoru nadačného kontrolného orgánu.

Orgány nadácie

§ 135 Orgány nadácie

- (1) Orgánmi nadácie sú
 - c) správna rada,
 - d) dozorná rada, alebo revízor ak sa nezriaduje dozorná rada,
 - e) iný orgán, ak to ustanoví nadačná listina.
- (2) Členovia orgánov nadácie musia byť bezúhonní. Za bezúhonného na účely tohto ustanovenia sa nepovažuje ten, kto bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin.

§ 136 Odvolanie člena orgánu súdom

Súd na návrh osoby, ktorá osvedčí právny záujem alebo aj bez návrhu odvolá člena orgánu nadácie, ak tak určí nadačná listina alebo z dôležitého dôvodu, najmä:

- a) ak závažne poruší povinnosti,
- b) pre neschopnosť riadneho plnenia úloh alebo
- c) ak bol na jeho majetok vyhlásený konkurz, alebo bol návrh na vyhlásenie konkurzu zamietnutý pre nedostatok majetku.

§ 137 Správna rada

- (1) Štatutárnym orgánom nadácie je správna rada.
- (2) Ak členovia správnej rady vykonávajú svoju funkciu bezplatne, môže byť v nadačnej listine vylúčená ich zodpovednosť za ľahkú nedbanlivosť, ibaže by sa tým poškodili veritelia nadácie.

§ 138 Právomoc správnej rady

- (1) Správna rada zabezpečuje vedenie nadácie a spravuje nadačný majetok v duchu vôle zakladateľa a v súlade s účelom nadácie.
- (2) Správna rada rozhoduje aj o ďalších skutočnostiach v rozsahu a za podmienok určených v nadačnej listine alebo v zákone.

§ 139 Zloženie správnej rady

- (1) Správna rada má najmenej troch členov.
- (2) Ak nie je v nadačnej listine uvedené inak, je funkčné obdobie členov správnej rady tri roky.
- (3) Členstvo v správnej rade je nezlučiteľné s členstvom v inom orgáne tej istej nadácie.
- (4) Členom správnej rady môže byť len fyzická osoba.
- (5) Na uvoľnené miesto člena správnej rady musí správna rada do 60 dní od uvoľnenia miesta zvoliť nového člena správnej rady na zvyšok funkčného obdobia alebo na ďalšie funkčné obdobie. Ak po uvoľnení miesta člena správnej rady klesne počet členov správnej rady pod troch členov, správna rada nemôže, s výnimkou voľby nových členov, až do času, kým nebude doplnená, prijať žiadne rozhodnutie.

(6) Členovia správnej rady sa zapisujú do verejného registra.

§ 140 Dozorná rada (revízor)

- (1) Dozorná rada (revízor) je kontrolný orgán nadácie, nezávislý na správnej rade.
- (2) Dozorná rada sa zriaďuje, ak
- f) je majetok nadácie vyšší ako 150 000 eur,
 - g) ak je ovládajúcou osobou obchodnej spoločnosti podľa osobitného predpisu, alebo
 - h) tak ustanoví nadačná listina alebo štatút nadácie.
- (3) Ak nie je zriadená dozorná rada, jej pôsobnosť vykonáva revízor.
- (4) Členov dozornej rady (revízora) alebo spôsob ich ustanovenia upraví zakladateľ v nadačnej listine.
- (5) Členovia dozornej rady (revízor) sú oprávnení nahliadať do všetkých dokladov a záznamov týkajúcich sa činnosti nadácie a kontrolovať, či je účtovníctvo vedené v súlade s osobitným predpisom, či nadácia uskutočňuje svoju činnosť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a nadačnou listinou.
- (6) Dozorná rada (revízor) najmä
- a) kontroluje vedenie účtovníctva,
 - b) schvaľuje účtovnú závierku a výročnú správu nadácie,
 - c) určuje audítora, ktorý overuje účtovnú závierku, ak musí mať nadácia overenú účtovnú závierku a
 - d) upozorňuje správnu radu na zistené nedostatky a podáva návrhy na ich odstránenie a
 - e) najmenej raz ročne kontroluje, či je majetok nadácie spravovaný a používaný k naplneniu jej účelu; o výsledkoch podáva správu správnej rade, a ak sa zistia okolnosti ohrozujúce existenciu nadácie, aj beneficiantom a súdu.

§ 141 Ďalšie orgány

Zakladateľ môže určiť ďalšie orgány, najmä pre výber beneficianta, k zisteniu výšky a podmienok pre vyplácanie prospechu, pre správu majetku, podporu správnej rady, k výhrade súhlasu či udeľovaniu pokynov a ochrane záujmov zúčastnených osôb. Tieto orgány nemôžu voči tretím osobám konať za nadáciu.

Účtovníctvo

§ 142

- (1) Nadácia vedie účtovníctvo podľa osobitného predpisu a to oddelene o nadačných príspevkoch a ostatných činnostiach k naplneniu účelu nadácie a o nákladoch na jej správu.
- (2) Ročná účtovná závierka musí byť overená audítorom, ak príjem prostriedkov nadácie z cudzích zdrojov ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, presiahne sumu 200 000 eur, pričom príjmom prostriedkov nadácie z cudzích zdrojov sa na tento účel považujú príjmy dosiahnuté z prijatých prostriedkov od fyzických osôb, právnických osôb, príspevky z podielu zaplatenej dane, príjmy z verejných zbierok a dotácie; tým nie je dotknutá povinnosť overenia ročnej účtovnej závierky podľa osobitného predpisu.

Zrušenie nadácie

§ 143 Dôvody zrušenia

- (1) Správna rada rozhodne o zrušení nadácie, ak bol dosiahnutý účel nadácie, alebo tento účel nie je možné dosiahnuť, alebo ak nastali dôvody, ktoré určuje nadačná listina.
- (2) O zrušení nadácie musí správna rada rozhodnúť jednohlasne, ibaže nadačná listina určí inak.

§ 144 Zlúčenie alebo splynutie nadácie

Nadácia sa môže zlúčiť alebo splynúť s inou nadáciou, ak to nadačné listiny týchto nadácií nezakazujú. Nadačné imanie nástupníckej nadácie sa zvyšuje o nadačné imanie zanikajúcej nadácie.

§ 145 Osobitné ustanovenia o likvidácii nadácie

Likvidátor je povinný likvidačný zostatok ponúknuť v nadačnej listine určenému poslednému beneficiantovi, ak ich je viac, tak rovným dielom, inak ponúknuť inej nadácii s obdobným účelom alebo obci, v ktorej mala zrušená nadácia sídlo. Ak obec likvidačný zostatok prijme, môže ho použiť iba na verejnoprospešný účel.

Druhý pododdiel: Osobitné ustanovenia o verejnoprospešnej nadácii

§ 146 Verejnoprospešná nadácia

- (1) Nadácia môže byť založená aj za verejnoprospešným účelom (verejnoprospešná nadácia).
- (2) Verejnoprospešným účelom sa na účely tohto zákona rozumie najmä rozvoj a ochrana duchovných a kultúrnych hodnôt, realizácia a ochrana ľudských práv alebo iných humanitných cieľov, ochrana a tvorba životného prostredia, zachovanie prírodných hodnôt, ochrana zdravia, ochrana práv detí a mládeže, rozvoj vedy, vzdelania, telovýchovy a sociálnych služieb a plnenie individuálne určenej humanitnej pomoci pre jednotlivca alebo skupinu osôb, ktoré sa ocitli v ohrození života alebo potrebujú naliehavú pomoc pri postihnutí živelnou pohromou.
- (3) Nadačná listina verejnoprospešnej nadácie nesmie obsahovať meno konkrétneho beneficenta.
- (4) Iba verejnoprospešná nadácia môže v názve mať označenie verejnoprospešná nadácia.
- (5) Verejnoprospešná nadácia môže organizovať charitatívnu lotériu.

§ 147 Nadačné imanie verejnoprospešnej nadácie

- (1) Majetok, ktorý tvorí nadačné imanie verejnoprospešnej nadácie, nemožno darovať, vložiť ako vklad do obchodnej spoločnosti, zaťažiť ani použiť na zabezpečenie záväzkov nadácie, ani na zabezpečenie záväzkov tretích osôb.
- (2) Nadácia je povinná uložiť peňažné prostriedky, ktoré sú súčasťou nadačného imania, na účet v banke alebo v pobočke zahraničnej banky, ktorá má bankové povolenie na území Slovenskej republiky.
- (3) Peňažné prostriedky, ktoré sú súčasťou nadačného imania, môže nadácia použiť len na kúpu
 - a) štátnych dlhopisov a štátnych pokladničných poukážok,
 - b) cenných papierov prijatých na trh kótovaných cenných papierov a podielov listov otvorených podielových fondov,
 - c) hypotekárnych záložných listov,
 - d) vkladových listov, vkladových certifikátov a depozitných certifikátov,
 - e) nehnuteľností.

§ 148 Majetok verejnoprospešnej nadácie a jeho použitie

- (1) Ak hodnota daru alebo výška príspevku verejnoprospešnej nadácii presiahne 300 eur, je nadácia povinná oznámiť darcovi presnú špecifikáciu jeho použitia do 60 dní odo dňa použitia tohto daru alebo príspevku, ak darca neurčí inak.
- (2) Fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej nadácia poskytla príspevok, je povinná použiť tieto prostriedky len na verejnoprospešný účel, na ktorý jej boli poskytnuté, a na požiadanie preukázať nadácii, ako prostriedky použila. Ak tak neurobí, je povinná tieto prostriedky vrátiť podľa pravidiel bezdôvodného obohatenia.
- (3) Prostriedky nadácie určené na plnenie jej verejnoprospešného účelu nemožno poskytnúť zakladateľovi, členovi správnej rady, ani členovi iného orgánu nadácie, zamestnancovi nadácie a im blízkym osobám. To neplatí, ak ide o poskytnutie prostriedkov z nadačného fondu vytvoreného na plnenie individuálne určenej humanitnej pomoci pre jednotlivca alebo skupinu osôb, ktoré sa ocitli v ohrození života alebo ktoré potrebujú naliehavú pomoc pri postihnutí živelnou pohromou. Poskytnutie príspevku podlieha schváleniu dozornej rady alebo revízora.
- (4) Nadácia nesmie poskytnúť nadační príspevok, ak výška vlastných zdrojov financovania majetku nadácie podľa osobitného predpisu znížených o zdroje, ktoré sú účelovo viazané a ktorých účel nemôže nadácia zmeniť, je nižšia alebo by v dôsledku plnenia bola nižšia, ako je výška nadačného imania.
- (5) Osoba ktorá prijala v dobrej viere príspevok v rozpore s odsekom 4 nie je povinná ho vrátiť.

§ 149 Nadačný fond

- (1) Verejnoprospešná nadácia môže na podporu verejnoprospešného účelu vytvoriť nadačný fond rozhodnutím správnej rady alebo na základe písomnej zmluvy s fyzickou osobou alebo s právnickou osobou.
- (2) Nadačný fond tvoria peňažné prostriedky, ktoré nie sú súčasťou nadačného imania alebo ostatného majetku nadácie. Nadácia vedie vo svojom účtovníctve oddelene prostriedky nadačného fondu.
- (3) Nadačný fond nemá právnu subjektivitu.
- (4) Rozhodnutie správnej rady alebo zmluva o vytvorení nadačného fondu musí obsahovať
 - a) názov nadácie, ktorá nadačný fond vytvára,

- b) názov nadačného fondu; súčasťou názvu nadačného fondu musí byť aj názov nadácie, ktorá nadačný fond vytvára,
 - c) účel, na aký sa nadačný fond vytvára,
 - d) doba, na akú sa nadačný fond vytvára.
- (5) Predmetom zmluvy o vytvorení nadačného fondu medzi fyzickou osobou alebo právnickou osobou a nadáciou je určenie podmienok na získavanie peňažných prostriedkov a ich poskytovanie na vopred dohodnutý verejnoprospešný účel. Zmluva o vytvorení nadačného fondu musí ďalej obsahovať
- a) označenie zmluvných strán,
 - b) názov nadačného fondu; súčasťou názvu nadačného fondu musí byť aj názov nadácie, pri ktorej sa nadačný fond vytvára,
 - c) účel, na aký sa nadačný fond vytvára,
 - d) doba, na akú sa nadačný fond vytvára,
 - e) odmenu nadácie, ak bola dohodnutá,
 - f) podmienky použitia prostriedkov nadačného fondu,
 - g) podmienky, za akých sa rozdelia prostriedky nadačného fondu v prípade, ak je účel nadačného fondu viazaný na vyzbieranie konkrétnej sumy a ak k jej vyzbieraní nedôjde alebo ak účel, na ktorý sa nadačný fond vytvoril, zanikol,
 - h) náležitosti záverečnej správy o použití prostriedkov nadačného fondu alebo výročnej správy o použití prostriedkov nadačného fondu, ak bol vytvorený na čas presahujúci jeden rok alebo na neurčitý čas.
- (6) Správna rada nadácie je povinná zaslať ministerstvu do 15 dní od vytvorenia nadačného fondu rozhodnutie alebo písomnú zmluvu o vytvorení nadačného fondu.

§ 150 Výročná správa verejnoprospešnej nadácie

- (1) Verejnoprospešná nadácia je po skončení kalendárneho roka povinná vypracovať výročnú správu v lehote určenej správnou radou alebo nadačnou listinou najneskôr do 15. mája nasledujúceho kalendárneho roka.
- (2) Výročná správa nadácie obsahuje
- a) prehľad činností vykonávaných v hodnotenom období s uvedením vzťahu k účelu nadácie,
 - b) ročnú účtovnú závierku, zhodnotenie základných údajov zahrnutých v nej a výrok audítora k ročnej účtovnej závierke,

- c) prehľad príjmov (výnosov) podľa zdrojov a ich pôvodu,
 - d) prehľad o darcoch, ak hodnota darov alebo výška prostriedkov od toho istého darcu presahuje 331 eur, ibaže darca požiada o anonymitu,
 - e) prehľad príjemcov nadačných príspevkov a informáciu, akým spôsobom sa tieto prostriedky použili, ibaže príjemca požiadal o anonymitu; Ak jej bol poskytnutý príspevok vyšší než 300 Eur, môže byť zachovaná anonymita iba ak bol príspevok poskytnutý na plnenie individuálne určenej humanitnej pomoci,
 - f) celkové výdavky (náklady) v členení na výdavky podľa jednotlivých druhov činností nadácie a osobitne výšku výdavkov (nákladov) na správu nadácie,
 - g) zmeny vykonané v nadačnej listine a v zložení orgánov, ktoré nastali v hodnotenom období,
 - h) odmenu za výkon funkcie člena orgánu nadácie,
 - i) prehľad o činnosti nadačných fondov spolu s prehľadom o prostriedkoch nadačných fondov,
 - j) ďalšie údaje, ktoré určí správna rada.
- (3) Ak sa po zverejnení výročnej správy zistia skutočnosti, ktoré sú dôvodom na jej opravu, je nadácia povinná túto opravu bezodkladne vykonať.
- (4) Nadácia uloží výročnú správu do verejnej časti registra účtovných závierok najneskôr do 31. mája.

§ 151 Zodpovednosť za záväzky verejnoprospešnej nadácie

- (1) Verejnoprospešná nadácia zodpovedá za svoje záväzky celým svojím majetkom okrem prostriedkov nadačného fondu vytvoreného na plnenie individuálne určenej humanitnej pomoci pre jednotlivca alebo skupinu osôb, ktoré sa ocitli v ohrození života alebo ktoré potrebujú naliehavú pomoc pri postihnutí živelnou pohromou.
- (2) Ak správna rada verejnoprospešnej nadácie nezašle ministerstvu písomnú zmluvu alebo rozhodnutie správnej rady o vytvorení nadačného fondu vytvoreného na plnenie individuálne určenej humanitnej pomoci pre jednotlivca alebo skupinu osôb, ktoré sa ocitli v ohrození života alebo ktoré potrebujú naliehavú pomoc pri postihnutí živelnou pohromou, nadácia zodpovedá za svoje záväzky aj prostriedkami tohto nadačného fondu.

§ 152 Dohľad

- (1) Verejnoprospešné nadácie podliehajú dohľadu nadačného kontrolného úradu, ktorým je ministerstvo.
- (2) Nadačný kontrolný úrad dohliada, či je majetok nadácie spravovaný a použitý v súlade s účelom nadácie. Má právo požadovať od nadácie informácie a nahliadať do účtovných podkladov a iných písomností nadácie a podať návrh na určenie neplatnosti rozhodnutí orgánov nadácie.

§ 153 Zmena právnej formy

Verejnoprospešná nadácia môže na základe rozhodnutia správnej rady zmeniť právnu formu na neinvestičný fond, ak to nadačná listina pripúšťa a iba za tam uvedených podmienok. Zmena právnej formy musí byť prínosná pre uskutočnenie nadačného účelu a musí byť zachovaná podstata účelového určenia majetku a vôle zakladateľa.

III. Pododdiel: Neinvestičné fondy

§ 154 Neinvestičný fond

- (1) Neinvestičný fond je neziskovou právnickou osobou, ktorá združuje peňažné prostriedky určené na plnenie všeobecne prospešného účelu alebo individuálne určenej humanitnej pomoci pre jednotlivca alebo pre skupinu osôb, ktoré sa ocitli v ohrození života alebo potrebujú naliehavú pomoc pri postihnutí živelnou pohromou.
- (2) Verejnoprospešný účel sa určí podľa ustanovení o verejnoprospešnej nadácii.
- (3) Ustanovenia o zakázaných činnostiach nadácií sa primerane použijú aj na neinvestičný fond.

§ 155 Názov neinvestičného fondu

Názov fondu musí obsahovať označenie „neinvestičný fond“, stačí však skratka „n. f.“.

§ 156 Založenie neinvestičného fondu

- (1) Fond môže založiť aj len jedna osoba zakladacou listinou.
- (2) Zakladacia listina obsahuje aspoň
 - k) názov a sídlo fondu,
 - l) čas, na ktorý sa fond zriaďuje,
 - m) účel, ktorý bude z prostriedkov fondu podporovaný,

- n) určenie okruhu osôb, ktorým môžu byť poskytnuté prostriedky z fondu, alebo označenie územia, v ktorého rámci budú tieto prostriedky poskytované,
- o) meno a priezvisko (názov) a trvalý pobyt (sídlo) zakladateľa,
- p) orgány fondu a ich pôsobnosť,
- q) výšku peňažného vkladu (ďalej len „vklad“) každého zakladateľa a lehotu splatenia vkladu a
- r) určenie osoby, na ktorú prejdú oprávnenia zakladateľa pre prípad jeho smrti alebo zániku.

§ 157 Majetok neinvestičného fondu

- (1) Majetok neinvestičného fondu tvorí súbor vkladov a darov a výnosy z činnosti a majetku neinvestičného fondu.
- (2) Majetok neinvestičného fondu nemožno zaťažiť ani použiť na zabezpečenie záväzku.
- (3) Scudziť majetok neinvestičného fondu možno iba v súlade s účelom neinvestičného fondu.

§ 158 Orgány fondu

Orgány fondu sú:

- a) správna rada,
- c) iné orgány, ak to ustanoví štatút.

§ 159 Zrušenie neinvestičného fondu

- (1) O zrušení neinvestičného fondu rozhoduje zriaďovateľ.
- (2) Správna rada rozhodne o zrušení neinvestičného fondu, ak nie je trvale možné, aby fond plnil svoj účel.
- (3) Súd môže na návrh štátneho orgánu alebo osoby, ktorá osvedčí právny záujem, rozhodnúť o zrušení fondu a o jeho likvidácii aj vtedy, ak fond
 - a) závažným spôsobom porušil alebo opakovane porušuje ustanovenia štatútu a všeobecne záväzných právnych predpisov,
 - b) v období dlhšom ako dva roky neplní účel, na ktorý bol zriadený, alebo dosiahol účel, na ktorý bol zriadený, a nebol podaný návrh na jeho výmaz z registra.
- (4) Pred rozhodnutím o návrhu na zrušenie fondu môže súd určiť lehotu na odstránenie dôvodu, pre ktorý sa zrušenie navrhlo.

§ 160 Zlúčenie a splynutie neinvestičného fondu

Zakladateľ, alebo ak tak určí zakladacia listina aj správna rada môže rozhodnúť o zlúčení alebo o splynutí fondu s iným fondom alebo s verejnoprospešnou nadáciou s podobným nadačným účelom.

§ 161 Likvidácia neinvestičného fondu

Likvidačný zostatok musí byť ponúknutý inému neinvestičnému fondu alebo inej nadácii s obdobným účelom, inak obci, v ktorej mal zrušený fond sídlo. Ak obec likvidačný zostatok prijme, môže ho použiť iba na verejnoprospešný účel.

§ 162 Použitie ustanovení o verejnoprospešnej nadácii

Ustanovenia upravujúce verejnoprospešnú nadáciu sa primerane uplatnia na:

- a) postavenie správnej rady,
- b) poskytovanie príspevkov tretím osobám,
- c) účtovníctvo vrátane povinnosti overiť účtovnú závierku audítorom a výročnú správu.

Štvrtý oddiel: Účelové združenie osôb a majetku

§ 163 Nezisková organizácia

(1) Nezisková organizácia je právnická osoba založená jedným alebo viacerými osobami za účelom poskytovania všeobecne prospešných služieb s využitím osobnej a majetkovej zložky za vopred určených a pre všetkých používateľov rovnakých podmienok.

(2) Všeobecne prospešné služby sú najmä

- a) poskytovanie zdravotnej starostlivosti,
- b) poskytovanie sociálnej pomoci a humanitárna starostlivosť,
- c) tvorba, rozvoj, ochrana, obnova a prezentácia duchovných a kultúrnych hodnôt,
- d) ochrana ľudských práv a základných slobôd,
- e) vzdelávanie, výchova a rozvoj telesnej kultúry,
- f) výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby,
- g) tvorba a ochrana životného prostredia a ochrana zdravia obyvateľstva,
- h) služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti.

§ 164 Podnikanie neziskovej organizácie a použitie zisku

- (1) Nezisková organizácia môže vykonávať podnikateľskú činnosť iba ako vedľajšiu činnosť a nie na úkor rozsahu, dostupnosti alebo kvality poskytovaných služieb.
- (2) Zisk musí nezisková organizácia použiť v celom rozsahu na zabezpečenie všeobecne prospešných služieb. Nesmie sa použiť v prospech zakladateľov, členov orgánov ani jej zamestnancov.
- (3) Nezisková organizácia sa nemôže zúčastňovať na podnikaní iných osôb a nemôže uzatvárať zmluvu o tichom spoločenstve.
- (4) Nezisková organizácia musí viesť vo svojom účtovníctve oddelene výnosy a náklady spojené s všeobecne prospešnými službami, výnosy a náklady spojené s podnikateľskou činnosťou.

§ 165 Názov neziskovej organizácie

Názov neziskovej organizácie musí obsahovať označenie „nezisková organizácia" alebo skratku „n. o." a musí sa odlišovať od názvu iných už registrovaných neziskových organizácií.

§ 166 Zakladacia listina

- (1) Zakladacia listina neziskovej organizácie obsahuje
 - a) názov a sídlo neziskovej organizácie,
 - b) dobu, na akú sa nezisková organizácia zakladá, ak nie je založená na dobu neurčitú,
 - c) druh všeobecne prospešných služieb, ktoré bude poskytovať a základné podmienky pre ich poskytovanie,
 - d) peňažné vklady jednotlivých zakladateľov, nepeňažné vklady jednotlivých zakladateľov a ich peňažnú hodnotu určenú znaleckým posudkom
 - e) vnútornú organizáciu neziskovej organizácie, vrátane vymedzenia právomoci orgánov a dĺžku funkčného obdobia ich členov, alebo prenechanie tejto úpravy na štatút,
 - f) meno, priezvisko, rodné číslo a adresu trvalého pobytu prvých členov správnej rady, dozornej rady (revízora), ak sa zriaďuje a riaditeľa, ak ho menuje zriaďovateľ a
 - g) spôsob majetkového vypořádania pri zrušení neziskovej organizácie.
- (2) Zakladacia listina môže ustanoviť, že

- a) určitý počet členov správnej rady, prípadne dozornej rady je volený na návrh vopred určeného okruhu fyzických osôb alebo na návrh určitej právnickej osoby, orgánu územnej samosprávy alebo orgánu štátnej správy,
- b) určitý majetok vložený pri založení nie je možné scudziť,
- c) určitý okruh poskytovaných všeobecne prospešných služieb nie je možné v priebehu ustanoveného času alebo za ustanovených podmienok meniť.

(3) Zakladaciu listinu môže zmeniť len zriaďovateľ, ak je ich viac, tak len spoločne. Ak to nie je možné, môže zakladaciu listinu zmeniť osoba v nej určená v tam uvedenom rozsahu, inak správna rada po predchádzajúcom súhlase súdu. Zakladacia listina môže určiť, ktoré o ktorých zmenách zakladacej listiny môže rozhodnúť správna rada.

§ 167 Štatút

(1) Ak zakladateľská zmluva určí, správna rada vydá štatút, ktorý upraví podrobnosti o organizačnej štruktúre, činnosti a hospodárení neziskovej organizácie.

(2) Štatút sa uloží do zbierky listín verejného registra.

Majetok neziskovej organizácie

§ 168

(1) Majetok neziskovej organizácie sa môže použiť len v súlade s podmienkami určenými v zakladacej listine alebo v štatúte na plnenie verejnoprospešného účelu a na úhradu výdavkov (nákladov) neziskovej organizácie. Výšku výdavkov (nákladov) neziskovej organizácie určí správna rada každoročne v rozpočte v miere nevyhnutnej na zabezpečenie činnosti neziskovej organizácie.

(2) Na právne úkony neziskovej organizácie týkajúce sa nehnuteľného majetku je potrebný predchádzajúci súhlas správnej rady. Zakladacia listina môže určiť, na ktoré ďalšie úkony je takýto súhlas potrebný.

§ 169 Prioritný majetok a iný majetok vložený štátom

(1) Prioritný majetok na účely tohto zákona je tá časť majetku štátu, ktorú vkladá štát ako zakladateľ alebo spoluzakladateľ do neziskovej organizácie podľa osobitného zákona a ktorá je určená výlučne na zabezpečenie všeobecne prospešných služieb.

- (2) Prioritný majetok nemožno založiť ani ho inak použiť na zabezpečenie záväzkov neziskovej organizácie alebo tretej osoby, nemožno ho predať, darovať ani prenechať do nájmu alebo do výpožičky a nie je ani predmetom likvidácie.
- (3) K nehnuteľnostiam, ktoré sú prioritným majetkom, vzniká v prospech štátu právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktoré sa zapisuje do katastra nehnuteľností.
- (4) Na platnosť právnych úkonov týkajúcich sa nakladania s nehnuteľným majetkom, ktorý vložil štát ako zakladateľ alebo spoluzakladateľ do neziskovej organizácie a nejde o prioritný majetok, sa vyžaduje predchádzajúci písomný súhlas štátu. To isté sa vzťahuje na platnosť takýchto právnych úkonov právneho nástupcu neziskovej organizácie.

Orgány neziskovej organizácie

§ 170

Orgány neziskovej organizácie sú

- a) riaditeľ
- b) správna rada,
- c) dozorná rada (revízor),
- d) ďalšie orgány, ak to určí zakladacia listina alebo štatút.

§ 171 Riaditeľ

- (1) Riaditeľ je štatutárny orgán neziskovej organizácie. Rozhoduje o všetkých záležitostiach neziskovej organizácie, ak nie sú týmto zákonom, zakladacou listinou alebo štatútom vyhradené do pôsobnosti iných orgánov.
- (2) Riaditeľa volí a odvoláva správna rada, ak nie je v zakladacej listine určené inak.

§ 172 Správna rada

- (1) Správna rada najmä
- e) schvaľuje rozpočet neziskovej organizácie,
 - f) schvaľuje ročnú účtovnú závierku a výročnú správu o činnosti a hospodárení (ďalej len „výročnú správu“),
 - g) rozhoduje o použití zisku a úhrade strát vrátane určenia spôsobu ich vyporiadania najneskôr do skončenia nasledujúceho účtovného obdobia,

- h) volí a odvoláva riaditeľa, schvaľuje zmluvu o výkone jeho funkcie a dohliada nad výkonom jeho funkcie,
- i) ak tak zakladacia listina určí, volí a odvoláva členov správnej rady a dozornej rady (revízora),
- j) rozhoduje o zmenách v štatúte s výnimkou ustanovení, ktoré si zakladateľ vyhradil v zakladacej listine a
- k) rozhoduje o ďalších skutočnostiach v rozsahu a za podmienok určených v zakladacej listine.

(2) Správna rada môže odvolať člena správnej rady, ak porušuje svoje povinnosti alebo ak sa bez náležitého ospravedlnenia nezúčastní najmenej na troch po sebe idúcich riadne zvolaných zasadnutiach správnej rady.

§ 173 Zloženie správnej rady, práva a povinnosti členov

(1) Správna rada má najmenej troch členov. Členom správnej rady nemôže byť člen dozornej rady (revízor) ani riaditeľ.

(2) Členstvo v správnej rade je dobrovoľnou a neplatenou funkciou, ak zakladacia listina neurčí, že zaň prislúcha odmena. Členom správnej rady patrí náhrada preukázaných výdavkov, ktoré im vznikli pri výkone funkcie.

(3) Správna rada sa schádza podľa potreby, najmenej však dvakrát ročne. Správna rada musí byť zvolaná do desiatich dní od doručenia návrhu dozornej rady (revízora) alebo jednej tretiny členov správnej rady.

§ 174 Dozorná rada (revízor)

(1) Dozorná rada (revízor) je kontrolný orgán neziskovej organizácie, ktorý dohliada na činnosť neziskovej organizácie.

(2) Dozorná rada musí byť zriadená, ak majetok neziskovej organizácie je vyšší ako 200 000eur alebo ak je súčasťou jej majetku prioritný majetok. V ostatných prípadoch môže byť zriadená, ak tak upraví štatút.

(3) Ak nie je zriadená dozorná rada, jej pôsobnosť vykonáva revízor.

(4) Členovia dozornej rady (revízor) sú oprávnení nahliadať do všetkých dokladov a záznamov týkajúcich sa činnosti neziskovej organizácie a kontrolujú, či je účtovníctvo riadne vedené v súlade s osobitným predpisom a či nezisková organizácia uskutočňuje svoju činnosť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, zakladacou listinou a štatútom.

(5) Dozorná rada (revízor) najmä

- a) preskúmava ročnú účtovnú závierku a výročnú správu a predkladá svoje vyjadrenie správnej rade,
- b) kontroluje vedenie účtovníctva a iných dokladov,
- c) upozorňuje správnu radu na zistené nedostatky a podáva návrhy na ich odstránenie.

(6) Dozorná rada (revízor) je oprávnená

- a) navrhnúť zvolanie mimoriadneho rokovania správnej rady, ak si to vyžaduje záujem neziskovej organizácie,
- b) podávať správnej rade návrh na odvolanie riaditeľa,
- c) navrhnúť obmedzenie práva riaditeľa konať v mene neziskovej organizácie,
- d) zúčastniť sa prostredníctvom svojich členov na rokovaní správnej rady s hlasom poradným,
- e) upozorniť správnu radu na zistené porušenie právnych predpisov, zakladacej listiny alebo štatútu.

§ 175 Zloženie, práva a povinnosti dozornej rady (revízora)

(1) Dozorná rada má najmenej troch členov. Revízorom alebo členom dozornej rady môže byť iba fyzická osoba, ktorá je spôsobilá na právne úkony a je bezúhonná. Členom dozornej rady nemôže byť člen správnej rady ani riaditeľ.

(2) Členov dozornej rady (revízora) menuje zakladateľ, ibaže ich podľa zakladacej listiny volí a odvoláva správna rada.

§ 176 Výročná správa

(1) Nezisková organizácia vypracuje výročnú správu v termíne určenom správnou radou alebo zakladacou listinou po skončení kalendárneho roka, najneskoršie do 30. júna.

(2) Výročná správa obsahuje

- a) prehľad činností vykonávaných v kalendárnom roku s uvedením vzťahu k účelu založenia neziskovej organizácie,
- b) ročnú účtovnú závierku a zhodnotenie základných údajov v nej obsiahnutých,
- c) výrok audítora k ročnej účtovnej závierke, ak ju audítor overoval,
- d) prehľad o peňažných príjmoch a výdavkoch,
- e) prehľad rozsahu príjmov (výnosov) v členení podľa zdrojov,
- f) stav a pohyb majetku a záväzkov neziskovej organizácie,

g) zmeny a nové zloženie orgánov neziskovej organizácie, ku ktorým došlo v priebehu roka,
h) ďalšie údaje určené správnou radou.

(3) Nezisková organizácia uloží výročnú správu do verejnej časti registra účtovných závierok do 15. júla.

(4) Výročná správa musí byť pre verejnosť prístupná v sídle neziskovej organizácie a na jej webovom sídle.

§ 177 Zrušenie neziskovej organizácie

(1) O zrušení neziskovej organizácii rozhoduje osoba, ktorá je oprávnená zmeniť zakladaciu listinu.

(2) Súd na návrh osoby, ktorá osvedčí právny záujem rozhodne o zrušení neziskovej organizácie aj vtedy, ak dlhodobo nenapĺňa svoj účel.

§ 178 Použitie ustanovení o nadáciách

Na postavenie a právne pomery neziskovej organizácie sa primerane použijú ustanovenia o nadácii.

4. diel: Spotrebiteľ a podnikateľ

§ 179 Spotrebiteľ

Spotrebiteľom je každá fyzická osoba, ktorá uzatvára zmluvu s podnikateľom mimo rámca svojej podnikateľskej činnosti alebo mimo rámca samostatného výkonu svojho povolania.

Podnikateľ

§ 180

Podnikateľom je každá osoba, ktorá samostatne, na vlastný účet a na vlastnú zodpovednosť vykonáva zárobkovú činnosť živnostenským alebo obdobným spôsobom, so zámerom konať tak sústavne, za účelom dosiahnutia zisku.

§ 181

(1) Za podnikateľa sa považuje osoba zapísaná v obchodnom registri alebo v inom verejnom registri.

(2) Podnikateľom je aj osoba, ktorá získala na podnikanie živnostenské alebo iné oprávnenie podľa osobitného predpisu.

§ 182

Pre účely ochrany spotrebiteľa sa za podnikateľa považuje aj každá osoba, ktorá

- uzatvára so spotrebiteľom zmluvu týkajúcu sa jej obchodnej, výrobnjej alebo obdobnej činnosti alebo pri samostatnom výkone svojho povolania,
- koná v mene alebo na účet podnikateľa,
- vystupuje ako podnikateľ a pri ktorej sa spotrebiteľ dôvodne domnieva, že koná v rámci svojej podnikateľskej činnosti.

§ 183

- (1) Každý podnikateľ je povinný v úradnom styku a na svojich obchodných listoch vyhotovených v písomnej alebo elektronickej forme uvádzať obchodné meno, sídlo alebo miesto podnikania, právnu formu právnickej osoby a identifikačné číslo, ak je pridelené. Podnikatelia zapísaní v obchodnom registri alebo v inej evidencii podnikateľov uvádzajú aj označenie registra, ktorý podnikateľa zapísal, a číslo zápisu. Ak podnikateľ na svojich obchodných dokumentoch uvádza výšku základného imania, musí uviesť aj rozsah jeho splatenia.
- (2) Údaje podľa odseku 1 je podnikateľ povinný uvádzať aj na svojom webovom sídle, ak ho má zriadené.

§ 184

- (3) Platnosť právneho úkonu nie je dotknutá tým, že sa určitej osobe zakázalo podnikat' alebo že určitá osoba podniká bez oprávnenia.
- (4) Osoba, ktorá bez oprávnenia na podnikanie vykonáva túto činnosť, ako aj osoby, ktoré túto činnosť uskutočňujú v jej mene a na jej účet, nahradia škodu, ktorú tým spôsobili; tým nie je dotknutá ich zodpovednosť podľa osobitných predpisov.

Ochrana obchodného mena

§ 185 Obchodné meno

- (1) Obchodným menom sa rozumie názov, pod ktorým podnikateľ vykonáva právne úkony pri svojej podnikateľskej činnosti.
- (2) Obchodným menom fyzickej osoby je jej meno a priezvisko (ďalej len „meno“). Obchodné meno fyzickej osoby môže obsahovať dodatok odlišujúci osobu podnikateľa alebo druh podnikania. Ak podnikateľom je fyzická osoba, ktorá zmenila svoje meno, môže používať v obchodnom mene aj svoje prvé meno s dodatkom obsahujúcim nové meno.
- (3) Obchodné meno obchodných spoločností a družstva je ich názov.

- (4) Podnikateľ je povinný uvádzať obchodné meno spolu s dodatkom označujúcim jeho súčasný právny stav, najmä s dodatkom „v likvidácii“, „v konkurze“ alebo „v reštrukturalizácii“.

§ 186 Zameniteľnosť a klamlivosť obchodného mena

- (1) Obchodné meno nesmie byť zameniteľné s obchodným menom iného podnikateľa. Na odlišenie obchodného mena právnickej osoby nestačí rozdielne označenie právnej formy. Ak ide o fyzickú osobu, stačí na odlišenie uvedenie iného miesta podnikania. Ak má fyzická osoba rovnaké meno a priezvisko ako iný podnikateľ v tom istom mieste podnikania, je povinná doplniť svoje obchodné meno uvedením dodatku, ktorý sa týka mena alebo druhu podnikania tak, aby sa obchodné mená dali vzájomne odlíšiť.
- (2) Obchodné meno nesmie vzbudzovať klamlivú predstavu o podnikateľovi alebo o predmete podnikania.

§ 187 Podnikanie pod spoločným označením

Ak podniká spolu viac osôb pod spoločným označením bez založenia právnickej osoby, sú tieto osoby spoločne a nerozdielne povinné splniť záväzky vzniknuté pri podnikaní.

§ 188 Prevod a prechod obchodného mena

- (1) Kto zdedí podnik po podnikateľovi, ktorý bol fyzickou osobou, môže podnikateľ pod doterajším obchodným menom s dodatkom označujúcim nástupníctvo a meno nástupcu; to isté platí pri kúpe podniku od podnikateľa, ktorý je fyzickou osobou.
- (2) Prevod obchodného mena bez súčasného prevodu podniku je neprípustný. Prevod obchodného mena je možný aj pri prevode časti podniku, ak bude podnikateľ zostávajúcu časť prevádzkovať pod iným obchodným menom alebo táto časť zanikne likvidáciou.

§ 189 Ochrana obchodného mena

- (1) Koho práva boli dotknuté alebo ohrozené neoprávneným používaním obchodného mena, môže sa proti neoprávnenému užívateľovi domáhať, aby bolo upustené od neoprávneného zásahu alebo aby bol odstránený následok neoprávneného zásahu,

alebo aby bola uložená povinnosť zmeniť názov. Právo na náhradu škody tým nie je dotknuté.

- (2) Súd môže účastníkovi, ktorého návrhu sa vyhovel, priznať v rozsudku právo uverejniť rozsudok na trovy účastníka, ktorý v spore neuspel, a podľa okolností určiť aj rozsah, formu a spôsob uverejnenia.

Tretia hlava: Zastúpenie

Prvý diel: Všeobecné ustanovenia

§ 190

- (1) Zástupcom je fyzická osoba alebo právnická osoba, oprávnená konať za inú osobu v jej mene (oprávnenie zastupovať). Zo zastúpenia vznikajú práva a povinnosti priamo zastúpenému. Ak z právneho úkonu nevyplýva, že niekto koná za iného, platí, že koná vo vlastnom mene.
- (2) Zástupca má oprávnenie uskutočniť všetky úkony, ktoré sú podľa okolností potrebné na dosiahnutie účelu, na ktorý bolo oprávnenie zastupovať udelené.
- (3) Zastupovať iného nemôže ten, kto sám nie je spôsobilý na právny úkon, o ktorý ide.

§ 191

Zastúpenie môže byť zmluvné alebo zákonné.

§ 192 Stret záujmov

- (1) Zastupovať iného nemôže ten, koho záujmy sú v rozpore so záujmami zastúpeného (stret záujmov); to neplatí, ak zastúpený v zmluvnom zastúpení o strete záujmov vedel alebo musel vedieť.
- (2) Stret záujmov sa predpokladá, ak zástupca súčasne koná aj ako zástupca pre tretiu osobu, alebo ak zástupca súčasne koná aj vo vlastnej veci.

§ 193 Ďalší zástupca

- (1) Zástupca musí konať osobne; ďalšieho zástupcu si môže ustanoviť len ak je to dohodnuté alebo právnym predpisom ustanovené.
- (2) Zástupca môže v rozsahu svojho oprávnenia zastupovať ustanoviť ďalšieho zástupcu aj vtedy, ak treba uskutočniť úlohy, ktoré nie sú osobnej povahy a v prípade ktorých nie je dôvodné očakávať, že ich zástupca vykoná sám.
- (3) Z právnych úkonov ďalšieho zástupcu vznikajú práva a povinnosti priamo zastúpenému.

§ 194 Prekročenie oprávnenia zastupovať

- (1) Ak zástupca koná nad rozsah svojho oprávnenia, alebo ak osoba koná ako zástupca bez oprávnenia, je zastúpený viazaný, len pokiaľ toto prekročenie schválil.
- (2) Ak zastúpený neschváli konanie podľa odseku 1 bez zbytočného odkladu, je z tohto konania zaviazaný sám zástupca, ktorý konal nad rozsah oprávnenia alebo osoba, ktorá konala bez oprávnenia. Tretia osoba, s ktorou sa konalo, môže od neho požadovať buď splnenie záväzku, alebo náhradu škody spôsobenej jeho konaním; to neplatí, ak tretia osoba, s ktorou sa konalo, o nedostatku oprávnenia vedela alebo musela vedieť.

Druhý diel: Zmluvné zastúpenie

§ 195

- (1) Oprávnenie zastupovať vzniká zástupcovi (splnomocnencovi) udelením plnomocenstva zastúpeným (splnomocniteľom).
- (2) Ak splnomocnenec koná v mene splnomocniteľa v rozsahu oprávnenia zastupovať určenom plnomocenstvom, vzniknú tým práva a povinnosti priamo splnomocniteľovi.
- (3) Plnomocenstvo musí byť písomné, ak má zástupca (splnomocnenec) vykonať právny úkon za zastúpeného (splnomocniteľa), ktorý vyžaduje písomnú formu ako aj v prípade, ak sa netýka len určitého právneho úkonu.

§ 196

Ak splnomocniteľ udelil oprávnenie zastupovať viacerým osobám, je potrebné udeliť plnomocenstvo každému z nich. V plnomocenstve sa uvedie rozsah oprávnenia zastupovať, ako aj to, či môže každý splnomocnenec konať sám alebo iba spoločne s ostatnými. V pochybnostiach platí, že všetci splnomocnenci musia konať spoločne.

§ 197

- (1) Pokyny dané splnomocnencovi, ktoré nevyplývajú z plnomocenstva, nespôsobujú právne účinky, ibaže by tieto pokyny boli známe osobám, voči ktorým splnomocnenec konal.
- (2) Ak splnomocniteľ koná v dobrej viere, alebo ak vedel alebo musel vedieť o určitej okolnosti, prihliada sa na to aj u splnomocnenca; to neplatí, ak ide o okolnosť, o ktorej sa splnomocnenec dozvedel pred udelením plnomocenstva. Splnomocniteľ, ktorý nekoná v dobrej viere, sa nemôže dovolávať konania v dobrej viere splnomocnenca.

§ 198 Splnomocnenec právnická osoba

- (1) Ak je splnomocnencom právnická osoba, výkon oprávnenia zastupovať prináleží do pôsobnosti jej štatutárneho orgánu.
- (2) Výkonom oprávnenia zastupovať môže štatutárny orgán poveriť inú osobu.

§ 199 Zjavné oprávnenie zastupovať

Ak niekto svojim správaním vyvolá alebo utvrdí presvedčenie, že udelil plnomocenstvo inej osobe, nemôže sa voči tretej osobe, konajúcej v dobrej viere, dovolávať, že plnomocenstvo neudelil; to neplatí, ak sa tretia osoba mohla rozumne domnievať, že plnomocenstvo udelené nebolo.

§ 200 Prekročenie oprávnenia zastupovať

Ak splnomocnenec prekročí rozsah oprávnenia zastupovať určený plnomocenstvom a splnomocniteľ s tým nesúhlasí, oznámi osobe, s ktorou splnomocnenec konal, svoj nesúhlas bez zbytočného odkladu po tom, čo sa o prekročení dozvedel. Inak platí, že prekročenie schválil, ibaže tretia osoba musela vedieť, že splnomocnenec konal nad rozsah svojho oprávnenia.

§ 201 Zánik oprávnenia zastupovať

Oprávnenie zastupovať zanikne:

- a) vykonaním úkonu alebo uplynutím času, na ktorý bolo udelené,
- b) odvolaním plnomocenstva splnomocniteľom,
- c) výpoveďou plnomocenstvo splnomocnencom,
- d) smrťou splnomocnenca.

- (1) Oprávnenie zastupovať zaniká aj smrťou splnomocniteľa, ak z obsahu plnomocenstva nevyplýva niečo iné. Zánikom právnickej osoby, ktorá je splnomocnencom alebo splnomocniteľom, zaniká oprávnenie zastupovať len vtedy, ak jej práva a povinnosti neprechádzajú na inú osobu.
- (2) Splnomocniteľ sa nemôže vzdať svojho práva kedykoľvek odvolať plnomocenstvo.
- (3) Dokiaľ odvolanie plnomocenstva nie je splnomocnencovi známe, majú jeho úkony právne účinky, ako keby oprávnenie zastupovať trvalo; to neplatí, ak osoba, s ktorou splnomocnenec konal, o odvolaní plnomocenstva vedela alebo musela vedieť.
- (4) Ak splnomocniteľ oznámi inej osobe, že udelil plnomocenstvo splnomocnencovi na určité úkony, môže sa voči nej dovolávať odvolania plnomocenstva len ak jej toto odvolanie oznámil pred konaním splnomocnenca, alebo keď táto osoba v čase konania splnomocnenca o odvolaní vedela.
- (5) Ak splnomocniteľ zomrie, alebo ak splnomocnenec plnomocenstvo vypovedá, je splnomocnenec povinný urobiť ešte všetko, čo neznesie odklad, aby splnomocniteľ alebo jeho právny nástupca neutrpel ujmu. Takéto úkony majú rovnaké účinky, ako keby zastúpenie trvalo, pokiaľ neodporujú pokynom splnomocniteľa alebo jeho právneho nástupcu.

Oprávnenie zastupovať podnikateľa

Prokúra

§ 202

- (1) Prokúrou splnomocňuje podnikateľ, zapísaný v obchodnom registri, prokuristu na všetky právne úkony, ku ktorým dochádza pri prevádzke podniku, aj keď sa na ne inak vyžaduje osobitné plnomocenstvo. Prokúra môže byť obmedzená na úkony pri prevádzke určitej organizačnej zložky podniku zapísanej do obchodného registra.
- (2) Prokúru možno udeliť len fyzickej osobe.
- (3) Prokúra nezahŕňa právo scudzovať nehnuteľnosti a zaťažovať ich, ibaže je toto oprávnenie výslovne v udelení prokúry uvedené.
- (4) Prokurista nie je oprávnený previesť prokúru alebo udeliť ďalšiu prokúru.
- (5) Obmedzenie prokúry vnútornými pokynmi nepôsobí voči tretím osobám.

§ 203

- (1) Viacerým osobám možno prokúru udeliť tak, že sú na zastupovanie a podpisovanie oprávnené každá samostatne, alebo tak, že na zastupovanie sa vyžaduje súhlasný prejav vôle aspoň dvoch z nich prípadne súhlasný prejav vôle všetkých prokuristov.
- (2) Prokúru možno udeliť aj tak, že na zastupovanie a podpisovanie sa vyžaduje súhlasný prejav vôle prokuristu a aspoň jedného člena štatutárneho orgánu podnikateľa.
- (3) Prokurista podpisuje tým spôsobom, že k obchodnému menu podnikateľa, za ktorého koná, pripojí dodatok označujúci prokúru a svoj podpis.

§ 204

Udelenie prokúry je účinné zápisom do obchodného registra.

§ 205

- (1) Prokurista sa môže prokúry vzdať. Vzdanie sa prokúry je účinné voči tretím osobám až výmazom prokuristu z obchodného registra.
- (2) Prokúru môže odvolať osoba, ktorá ju udelila. Odvolanie prokúry je voči tretím osobám účinné až výmazom z obchodného registra.
- (3) Prokúra zaniká prevodom alebo árendou podniku alebo jeho časti, pre ktorú bola udelená.

Oprávnenie zastupovať pri prevádzke podniku

§ 206

Vedúci organizačnej zložky podniku zapísanej do obchodného registra je splnomocnený robiť za podnikateľa všetky právne úkony týkajúce sa tejto organizačnej zložky alebo podniku.

§ 207

- (1) Osoba, ktorá bola pri prevádzkovaní podniku poverená určitou činnosťou, sa považuje za osobu, splnomocnenú robiť všetky úkony za podnikateľa, ku ktorým pri tejto činnosti obvykle dochádza.
- (2) Konanie, ktorým sa prekročí rozsah poverenia zaväzuje podnikateľa len vtedy, ak tretia osoba o prekročení rozsahu poverenia nevedela a s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu ani nemohla vedieť.

§ 208

Podnikateľa zaväzuje aj konanie inej osoby v jeho prevádzkarni, ak tretia osoba nemohla vedieť, že konajúca osoba na to nie je oprávnená.

§ 209 Oprávnenie zastupovať právnickú osobu

- (1) Ustanovenie § 207 sa primerane použije aj na konanie osôb, ktoré sú poverené určitou činnosťou vnútornými predpismi právnickej osoby vo vzťahu k tejto právnickej osobe

- (2) Ustanovenie § 208 sa primerane uplatní aj pre konanie osôb v priestoroch právnickej osoby.

Zákonné zastúpenie

§ 210

Zákonné zastúpenie vzniká buď priamo zo zákona, rozhodnutím súdu alebo iného orgánu verejnej moci.

§ 211

Zastúpenie maloletého zákonným zástupcom je upravené v druhej časti tohto zákona.

§ 212

Zákonným zástupcom plnoletej osoby, ktorej súd obmedzil svojprávnosť, je opatrovník ustanovený súdom. Ak za opatrovníka nemožno ustanoviť jeho príbuzného alebo jemu blízku osobu, súd ustanoví za opatrovníka inú vhodnú fyzickú osobu alebo obec, prípadne jej zariadenie, ak je oprávnené vystupovať vo svojom mene.

§ 213

Súd môže ustanoviť opatrovníka aj tomu, koho pobyt nie je známy, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov alebo ak to vyžaduje verejný záujem. Za tých istých podmienok môže súd ustanoviť opatrovníka aj vtedy, ak je to potrebné z iného vážneho dôvodu.

§ 214

- (1) Ak je zákonný zástupca povinný aj spravovať majetok toho, koho zastupuje, a ak nejde o bežnú vec, je na nakladanie s majetkom potrebné schválenie súdu.
- (2) Do troch mesiacov po zániku zastúpenia je zákonný zástupca povinný podať súdu vyúčtovanie nakladania s majetkom zastúpeného.

§ 215

- (1) Zákonné zastúpenie zaniká smrťou zastúpeného alebo zástupcu. Ak zákonné zastúpenie zaniklo smrťou zastúpeného, je zástupca povinný vykonať neodkladné úkony týkajúce sa jeho majetku.
- (2) Zákonné zastúpenie zaniká aj odpadnutím dôvodu, pre ktorý bol zákonný zástupca ustanovený.
- (3) Zákonného zástupcu ustanoveného súdom môže súd, ktorý dohliada na jeho činnosť, odvolať, ak si neplní svoje povinnosti.

- (4) Zákonný zástupca ustanovený súdom sa môže svojej funkcii vzdať, ak to písomne oznámi súdu, ktorý dohliada na jeho činnosť. Až do ustanovenia nového zákonného zástupcu je však povinný vykonať neodkladné úkony týkajúce sa majetku zastúpeného.

§ 216

Ak dôjde k stretu záujmov zástupcu a zastúpeného alebo k stretu záujmu tých, ktorých zastupuje ten istý zástupca, súd ustanoví osobitného zástupcu (kolízny opatrovník).

Štvrtá hlava: Veci a ich delenie

Všeobecné ustanovenia

§ 217

Vecou v právnom zmysle je všetko, čo je rozdielne od osoby a slúži potrebe ľudí, ak tento zákon nestanovuje inak.

§ 218

- (1) Ľudské telo nie je vec.
- (2) Vecou nie sú ani časti ľudského tela alebo jednotlivé orgány, a to ani v prípade, ak sa oddelia od tela; to neplatí, ak sa z ľudského tela odníme taká časť, ktorú možno bez znečistlivenia bezbolestne odňať a ktorá sa prirodzene obnovuje.
- (3) Nakladanie s ľudským telom, jeho časťami alebo orgánmi pre vedecké, medicínske alebo iné účely upravuje tento zákon a osobitné predpisy.

§ 219

- (1) Živé zviera nie je vec.
- (2) Ustanovenia o veciach sa na živé zviera použijú len v rozsahu, v akom to neodporuje povahe zvierat a ako živého tvora ani ustanoveniam osobitných predpisov.

§ 220 Hodnota veci

- (1) Vyjadrením hodnoty veci, ktorú možno oceniť v peniazoch, je jej cena.
- (2) Cenou veci je jej obvyklá cena, ibaže dohoda alebo právny predpis stanovuje inak.

Delenie vecí

§ 221 Hmotné a nehmotné veci

- (1) Hmotnou vecou je ovládateľná časť vonkajšieho sveta, ktorá má povahu samostatného predmetu.
- (2) Nehmotnými vecami sú práva, pokiaľ to ich povaha pripúšťa a iné veci bez hmotnej podstaty.

§ 222 Nehnutel'né veci a hnutel'né veci

- (1) Nehnuteľné veci sú pozemky a stavby pod povrchom zeme so samostatným účelovým určením, o ktorých to ustanovuje tento zákon alebo osobitný predpis.
- (2) Byty a nebytové priestory, pokiaľ sú predmetom právneho vzťahu, sú nehnuteľné veci.
- (3) Ostatné veci, bez ohľadu na to, či je ich podstata hmotná alebo nehmotná, sú hnutel'né, ak tento zákon nestanovuje inak.

§ 223 Súčasť veci

- (1) Súčasťou veci je všetko, čo k nej podľa jej povahy patrí a nemôže byť oddelené bez toho, že by sa tým vec znehodnotila.
- (2) Súčasťou pozemku je všetko, čo na ňom vzišlo, pokiaľ to nebolo od pozemku oddelené.
- (3) Súčasťou pozemku je aj priestor nad povrchom a pod povrchom, stavby a iné zariadenia postavené na pozemku, s výnimkou stavieb dočasných a toho, čo je do pozemku zapustené. Stavba pod povrchom pozemku nie je súčasťou pozemku, ak je samostatnou vecou.
- (4) Súčasťou pozemku nie sú inžinierske siete, najmä vodovody, kanalizácie alebo energetické či iné vedenia.
- (5) Súčasťou pozemku nie sú ani vodné toky a podzemné vody.

§ 224 Príslušenstvo veci

- (1) Príslušenstvom veci je vec, ktorá patria vlastníkovi hlavnej veci a jej účelom je to, aby sa trvalo užívala s hlavnou vecou v rámci jej hospodárskeho určenia. Ak sa vedľajšia vec dočasne odlúčila od hlavnej veci, neprestáva byť jej príslušenstvom.
- (2) Príslušenstvom bytu sú vedľajšie miestnosti a priestory nachádzajúce sa v byte alebo aj mimo bytu, ktoré sú určené na to, aby sa s bytom užívali.
- (3) Príslušenstvom pohľadávky sú úroky, úroky z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.
- (4) Pri pochybnosti o tom, či je niečo príslušenstvom veci, sa prípad posúdi podľa zvyklostí.
- (5) Právne úkony, ako aj práva a povinnosti, týkajúce sa hlavnej veci sa týkajú aj jej príslušenstva.

§ 225 Zastupiteľné a nezastupiteľné veci

Zastupiteľnými vecami sú peniaze ako zákonné platidlá a iné veci, ktoré môžu byť nahradené inou vecou toho istého druhu; ostatné veci sú nezastupiteľné.

§ 226 Spotrebiteľné a nespotrebitel'né veci

Veci, ktoré dávajú obvyklý úžitok spotrebovaním, sú spotrebiteľné, iné veci sú nespotrebitel'né; ostatné veci sú nespotrebitel'né.

§ 227 Hromadná vec

Súbor jednotlivých vecí, ktoré podľa svojej povahy či určenia tvoria celok, majú spoločné označenie a patria tej istej osobe, je hromadnou vecou.

§ 228 Majetok a imanie

- (1) Majetkom osoby je všetko, čo jej patrí.
- (2) Imanie osoby tvorí súhrn jej majetku a dlhov.

§ 229 Podnik

- (1) Podnik je organizovaný súbor imania, ktorý vytvoril podnikateľ a ktorý na základe jeho rozhodnutia slúži na výkon jeho podnikateľskej činnosti. Platí, že podnik tvorí všetko, čo k nemu ako k celku patrí a slúži na jeho prevádzku.
- (2) Organizačnou zložkou podniku je hospodársky a funkčne samostatná časť podniku, o ktorej tak rozhodol podnikateľ, najmä odštepny závod alebo iný organizačný útvar zriadený podľa osobitného predpisu.
- (3) Odštepny závod je organizačná zložka podniku, ktorá je ako odštepny závod zapísaná v obchodnom registri. Pri prevádzkovaní odštepneho závodu sa používa obchodné meno podnikateľa s dodatkom, že ide o odštepny závod.
- (4) Obdobné postavenie ako odštepny závod má aj iná organizačná zložka, ak zákon ustanovuje, že sa zapisuje do obchodného registra.
- (5) Prevádzkarňou sa rozumie priestor, v ktorom sa uskutočňuje podnikateľská činnosť. Prevádzkareň musí byť označená obchodným menom podnikateľa, ku ktorému sa môže pripojiť názov prevádzkarne alebo iné rozlišujúce označenie.

§ 230 Cenný papier

Cenný papier je peniazmi ocenený zápis v zákonom ustanovenej podobe a forme, s ktorým sú spojené práva podľa osobitných predpisov, najmä právo požadovať určité majetkové plnenia alebo vykonávať určité právo voči osobám určeným osobitným predpisom.

Piata hlava: Právne skutočnosti

Prvý diel: Právne úkony

Prvý oddiel: Všeobecné ustanovenia

§ 231

Právny úkon je prejav vôle smerujúci najmä ku vzniku, zmene, alebo zániku práv a povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú.

§ 232

- (1) Prejav vôle sa môže urobiť konaním alebo opomenutím; môže sa stať výslovne alebo iným spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosť o tom, čo chcela osoba prejavíť.
- (2) Mlčanie alebo nečinnosť samy o sebe neznamenajú prejav vôle. Mlčanie sa považuje za prejav vôle len ak to vyplýva z povahy a účelu zmluvy, zo zavedenej praxe alebo zo zvyklostí.

§ 233 Podmienka

- (1) Vznik, zmenu alebo zánik práva či povinnosti možno viazať na splnenie podmienky. Na nemožnú podmienku sa neprihliada.
- (2) Podmienka je odkladacia, ak od jej splnenia závisí, či právne následky v budúcnosti nastanú. Podmienka je rozvázovacia, ak od jej splnenia závisí, či následky, ktoré už nastali, pominú.
- (3) Ak z právneho úkonu alebo z jeho povahy nevyplýva niečo iné, predpokladá sa, že podmienka je odkladacia.
- (4) Podmienka sa nepovažuje za splnenú, ak jej splnenie zámerne spôsobila osoba, ktorá na to nemala právo a ktorej je splnenie podmienky na prospech.
- (5) Ak osoba, ktorej je nesplnenie podmienky na prospech, zámerne zmarí jej splnenie, právny úkon sa stane nepodmieneným.

§ 234 Určenie času

- (1) Ak je účinnosť právneho úkonu viazaná na začiatok doby, použijú sa obdobne ustanovenia o odkladacej podmienke.
- (2) Ak je účinnosť právneho úkonu obmedzená koncom doby, použijú sa obdobne ustanovenia o rozvázovacej podmienke.

§ 235 Zdanlivý právny úkon

- (1) O právny úkon nejde, ak:
 - a) chýbala vôľa konajúceho,
 - b) vôľa konajúceho nebola prejavená vážne,
 - c) bola vôľa prejavená tak neurčito alebo nezrozumiteľne, že jej obsah nemožno zistiť ani výkladom; ak si však strany vyjasnili obsah vôle dodatočne, ide o právny úkon, ktorý vyvoláva právne účinky od počiatku.
- (2) Na zdanlivý právny úkon sa neprihliada.

§ 236 Prejav vôle voči neprítomnej osobe

- (1) Prejav vôle pôsobí voči neprítomnej osobe od okamihu, keď jej dôjde. Tie isté účinky nastanú, ak druhá strana dôjdenie vedome zmarí.
- (2) Vôči človeku s obmedzenou svojprávnosťou nepôsobí prejav vôle skôr, ako dôjde jej zákonnému zástupcovi, ibaže jej má byť právny úkon na prospech.

§ 237 Domnienka dôjdenia

- (1) Platí, že prejav vôle odoslaný prostredníctvom prevádzkovateľa poštových služieb došiel adresátovi tretí pracovný deň po jeho odoslaní; ak prejav vôle bol odoslaný do iného štátu je týmto dňom pätnásť pracovný deň.
- (2) V prípade použitia prostriedkov elektronickej komunikácie platí, že prejav vôle došiel adresátovi v čase, keď ho bolo možné prevziať na elektronickej adrese, ktorú adresát sám poskytol.

Druhý oddiel: Výklad právnych úkonov

§ 238

- (1) Právny úkon sa vykladá podľa svojho obsahu.
- (2) V pochybnostiach platí, že právny úkon bol určitý a zrozumiteľný.
- (3) Ak má byť určitým právnym úkonom zastretý iný právny úkon, vykladá sa podľa jeho skutočnej povahy.

§ 239

- (1) Právne úkony treba vykladať nielen podľa ich jazykového vyjadrenia, ale aj podľa úmyslu toho, kto právny úkon urobil, ak tento úmysel bol alebo musel byť známy strane, ktorej bol určený.
- (2) Ak nemožno zistiť úmysel konajúceho podľa ods. 1, prejav vôle sa vykladá podľa významu, ktorý by mu spravidla prikladala osoba v postavení osoby, ktorej bol prejav vôle určený.
- (3) Pri výklade vôle podľa odsekov 1 a 2 sa vezme náležitý zreteľ na všetky okolnosti súvisiace s prejavom vôle, vrátane rokovania o uzavretí zmluvy a praxe, ktorú strany medzi sebou zaviedli, ako aj následného správania sa strán, pokiaľ to pripúšťa povaha veci.

§ 240

Prejav vôle, ktorý obsahuje výraz pripúšťajúci rôzny výklad, treba pri pochybnostiach vykladať na ťarchu strany, ktorá ako prvá v konaní tento výraz použila.

§ 241

Ak bol právny úkon vyhotovený v dvoch alebo viacerých jazykových zneniach rovnakej právnej sily, v prípade rozporu medzi nimi sa uprednostní výklad podľa toho znenia, v ktorom sa právny úkon robil pôvodne.

§ 242

- (1) V právnom vzťahu s podnikateľom sa výraz, ktorý pripúšťa rôzny výklad, vykladá podľa významu, aký sa mu v takomto vzťahu pripisuje pravidelne. Ak však druhá strana nie je podnikateľom, musí ten, kto sa takéhoto výkladu dovoľáva, preukázať, že druhej strane musel byť takýto výklad známy.
- (2) V právnom styku medzi podnikateľmi treba vykladať právne úkony podľa zaužívaných obchodných zvyklostí, ak to nevylučuje dohoda strán alebo zákon. Ak ide o právny úkon, pre ktorý ešte nie sú obchodné zvyklosti, treba ho vykladať so zreteľom na okolnosti jeho vzniku a následné správanie toho, kto právny úkon urobil i toho, komu bol určený.

§ 243

V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. To neplatí, ak právo na príslušnom orgáne uplatňuje právnická osoba založená na ochranu spotrebiteľa.

Tretí oddiel: Forma právnych úkonov

§ 244

- (1) Každý má právo zvoliť si formu právneho úkonu, ak formu právneho úkonu neustanovuje dohoda zmluvných strán alebo zákon.
- (2) Na jednostranné vynucovanie použitia prostriedkov elektronickej komunikácie sa neprihliada.

§ 245

- (1) Písomnú formu musí mať právny úkon, na základe ktorého vzniká, mení sa alebo zaniká vecné právo k nehnuteľnej veci.
- (2) Písomne uzavretá zmluva sa môže zmeniť alebo zrušiť iba písomne. Ak bola písomná forma zmluvy určená dohodou strán, možno ju zmeniť alebo zrušiť aj v inej forme, pokiaľ to dohoda strán nevylučuje.

§ 246

- (1) Písomný právny úkon je platný, ak je podpísaný konajúcou osobou. Podpis sa môže nahradiť mechanickými prostriedkami, ak je to obvyklé.

- (2) Ak právny úkon robia viaceré osoby, musia byť ich podpisy na tej istej listine len ak ide o právny úkon, na základe ktorého vzniká, mení sa alebo zaniká vecné právo k nehnuteľnej veci, alebo ak tak stanovuje právny predpis.
- (3) Písomná forma je zachovaná, ak je právny úkon urobený prostriedkami elektronickej komunikácie, ktoré umožňujú zachytenie obsahu právneho úkonu a určenie osoby, ktorá právny úkon robila. Písomná forma je zachovaná vždy, ak je právny úkon urobený prostriedkami elektronickej komunikácie podpísaný zaručeným elektronickým podpisom.
- (4) Osvedčenie pravosti podpisu sa vyžaduje len ak sa na tom zmluvné strany dohodli, alebo ak to ustanovuje právny predpis. Osvedčenie pravosti podpisu nie je potrebné, ak ide o právny úkon, ktorý je urobený prostriedkami elektronickej komunikácie, podpísaný zaručeným elektronickým podpisom a opatrený časovou pečiatkou.

§ 247

- (1) Ak ten, kto nevie alebo nemôže čítať alebo písať, je schopný oboznámiť sa s obsahom právneho úkonu pomocou prístrojov, špeciálnych pomôcok alebo pomocou inej osoby, ktorú si zvolí, môže listinu, ktorá je právnym úkonom, vlastnoručne podpísať najmenej pred dvomi svedkami, alebo môže na nej namiesto podpisu urobiť vlastné znamenie, ku ktorému jeden zo svedkov pripíše meno a priezvisko toho, kto právny úkon robí.
- (2) Svedkom môže byť len svojprávny človek, ktorý vie čítať a písať, jeho záujmy nesmú byť v rozpore so záujmami osoby uvedenej v odseku 1 a musí ovládať slovom i písmom jazyk, v ktorom je právny úkon urobený.
- (3) Ak nie je možné postupovať podľa odsekov 1 a 2, písomný právny úkon musí byť vyhotovený vo forme notárskej zápisnice. Forma notárskej zápisnice sa vyžaduje aj v prípade, ak zákon ustanovuje, že prejav vôle musí byť napísaný na listine vlastnou rukou a ide o prejav vôle osoby podľa ods. 1. Ak je toho konajúca osoba schopná, notársku zápisnicu vlastnoručne podpíše, prípadne na nej urobí iné vlastné znamenie.

Štvrtý oddiel: Neplatnosť právnych úkonov

Všeobecné ustanovenia

§ 248

Právny úkon treba považovať skôr za platný ako za neplatný.

§ 249

Ak má neplatný právny úkon náležitosti iného právneho úkonu, ktorý je platný, platí tento iný právny úkon, ak je z okolností zrejmé, že vyjadruje vôľu konajúcej osoby.

§ 250

- (1) Ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na takú časť právneho úkonu, ktorú možno oddeliť od ostatného obsahu, je neplatnou len táto časť, ak možno predpokladať, že konajúca osoba by právny úkon urobila aj bez jeho neplatnej časti, ak by neplatnosť rozpoznala včas.
- (2) Ak je súčasťou inak neplatnej zmluvy dohoda o voľbe práva alebo dohoda o riešení sporu medzi zmluvnými stranami, sú tieto dohody neplatné iba v prípade, ak sa na ne vzťahuje dôvod neplatnosti.
- (3) Právny úkon nie je neplatný pre chyby v písaní a počítaní, ak je jeho význam nepochybný.

§ 251

Ak je dôvodom neplatnosti iba nezákonné určenie údajov o množstve, čase, území prípadne iný údaj, súd ho zmení tak, aby zodpovedal spravodlivému usporiadaniu vzájomných práv a povinností strán. Pri rozhodovaní o zmene prihliadne súd najmä na to, či by strana právny úkon urobila, ak by neplatnosť rozpoznala včas.

Hlavné dôvody neplatnosti

§ 252

Neplatný je právny úkon, ktorý sa zjavne prieči dobrým mravom alebo zjavne narušuje verejný poriadok, ako aj právny úkon, ktorý odporuje zákonu, ak to zmysel a účel zákona vyžaduje.

§ 253

Právny úkon, predmetom ktorého je plnenie od počiatku nemožné, je neplatný.

§ 254

- (1) Ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú stanovuje právny predpis, je neplatný.
- (2) Ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje dohoda strán, je neplatný, ibaže strany túto vadu dodatočne odstránia. Neplatnosti sa nemožno dovolať, ak sa už z právneho úkonu plnilo.

§ 255

- (1) Ak je právny úkon urobený osobou s obmedzenou svojprávnosťou, je právny úkon neplatný v rozsahu, v akom naň nie je spôsobilá.
- (2) Takisto je neplatný právny úkon osoby konajúcej v duševnej poruche, ktorá ju robí na tento právny úkon neschopnou.

Omyl, leš', bezprávná vyhrážka a neprimeraný prospech

Omyl

§ 256

- (1) Strana sa môže dovolať neplatnosti právneho úkonu pre právny alebo skutkový omyl existujúci v čase jeho vzniku, ak:
 - a) bol omyl spôsobený informáciou poskytnutou druhou stranou, alebo druhá strana vedela alebo mala vedieť o omyle a v rozpore s dobrou vierou a poctivým konaním ponechala túto stranu v omyle, alebo druhá strana sa dopustila rovnakého omylu a
 - b) druhá strana vedela, alebo mala vedieť, že ak by mýliaca sa strana poznala pravdu, právny úkon by neurobila, alebo by ho uzavrela len za podstatne odlišných podmienok.
- (2) Strana sa však nemôže dovolať neplatnosti právneho úkonu, ak:
 - a) podľa okolností bol jej omyl neospravedlniteľný, alebo
 - b) riziko omylu prevzala na seba, alebo ho mala znášať vzhľadom na okolnosti.

§ 257

Chyba vo vyjadrení alebo v prenose vyhlásenia sa považuje za omyl osoby, ktorá vyhlásenie uskutočnila alebo odoslala.

§ 258

- (1) Ak je strana oprávnená dovolať sa neplatnosti zmluvy pre omyl, ale druhá strana prejaví vôľu plniť zmluvu, alebo ju skutočne plní tak, ako ju pochopila strana oprávnená dovolať sa neplatnosti, zmluva sa považuje za uzavretú tak, ako ju pochopila táto strana. Druhá strana musí prejsť vôľu plniť alebo takéto plnenie poskytnúť, len čo sa dozvie o spôsobe, akým strana oprávnená dovolať sa neplatnosti zmluvu pochopila, a skôr, než táto strana koná v dôvere v oznámenie o dovolaní sa neplatnosti.
- (2) Po tomto prejave alebo plnení zaniká právo dovolať sa neplatnosti a akékoľvek predchádzajúce oznámenie o dovolaní sa neplatnosti je neúčinné.
- (3) Ak sa obe strany dopustili rovnakého omylu, súd môže na návrh ktorejkoľvek strany uviesť zmluvu do súladu s tým, čo mohlo byť rozumne dohodnuté, ak by sa omyl nevyskytol.

§ 259 Leš'

- (1) Strana sa môže dovolať neplatnosti zmluvy, ak ju k jej uzavretiu primäla druhá strana ľstivým skreslením skutočností, vyjadreným slovami alebo konaním, alebo ľstivým

zamlčaním akejkoľvek informácie, ktorú v súlade s dobrou vierou a poctivým konaním mala uviesť.

- (2) Pri určovaní, či dobrá viera alebo poctivé konanie vyžadovali, aby strana uviedla určitú informáciu, je potrebné zohľadniť všetky okolnosti, najmä:
- a) či strana mala osobitnú odbornosť,
 - b) náklady na získanie príslušnej informácie,
 - c) či druhá strana mohla dôvodne informáciu získať sama a
 - d) zrejmy význam informácie pre druhú stranu.

§ 260 Bezprávná vyhrážka

Strana sa môže dovolať neplatnosti zmluvy, ak ju k jej uzavretiu primála druhá strana vyhrážkou, ktorá je bezprávná, alebo použitie ktorej, ako prostriedku na dosiahnutie uzavretia zmluvy, je bezprávne.

§ 261 Neprimeraný prospech

- (1) Strana sa môže dovolať neplatnosti zmluvy, ak v čase uzavretia zmluvy:
- a) bola závislá od druhej strany alebo k nej mala vzťah dôvery, bola v hospodárskej tiesni alebo v núdzi, bola neprezieravá, neznalá, neskúsená alebo mala nedostatok schopnosti vyjednávať a
 - b) druhá strana o tom vedela alebo mala vedieť a vzhľadom na okolnosti a účel zmluvy zneužila zjavne nespravodlivým spôsobom postavenie prvej strany alebo získala na jej úkor nadmerný úžitok.
- (2) Na návrh strany oprávnenej dovolať sa neplatnosti zmluvy môže súd, ak je to vhodné, upraviť zmluvu tak, aby bola v súlade s tým, čo mohlo byť dohodnuté, ak by strany zohľadnili požiadavky dobrej viery a poctivého konania.
- (3) Súd môže obdobne upraviť zmluvu na návrh strany, ktorá obdržala oznámenie o dovolaní sa neplatnosti pre nadmerný úžitok alebo nespravodlivú výhodu, pokiaľ táto strana ihneď po obdržaní oznámenia o tom upovedomí oznamujúcu stranu.

§ 262 Spoločné ustanovenia o tretích osobách

- (1) Ak tretia osoba, za konanie ktorej strana zodpovedá, alebo ktorá sa so súhlasom strany zúčastní pri vzniku právneho úkonu, je pôvodcom ľsti, vyhrážky alebo neprimeraného prospechu, môže sa dotknutá strana domáhať neplatnosti právneho úkonu.

- (2) Aj je pôvodcom ľsti, vyhrážky alebo neprimeraného prospechu akákoľvek iná osoba, môže sa dotknutá strana domáhať neplatnosti právneho úkonu iba ak druhá strana o takomto konaní tretej osoby vedela alebo mala vedieť a toto konanie využila.

§ 263 Dovolanie sa neplatnosti

- (1) Ak je neplatnosť právneho úkonu ustanovená na ochranu záujmov určitej osoby, môže sa dovolávať neplatnosti len táto osoba.
- (2) Kto spôsobil neplatnosť právneho úkonu, nemôže sa dovolať jeho neplatnosti a ani si z neho uplatniť pre seba výhodu.
- (3) Ak sa oprávnená osoba neplatnosti právneho úkonu nedovolá, právny úkon sa považuje za platný.

§ 264

Na neplatnosť podľa § 154 až 155a ods. 1 prihliadne súd aj bez návrhu.

§ 265 Povinnosť nahradiť škodu

Ten, kto spôsobil neplatnosť právneho úkonu, je povinný nahradiť škodu strane, ktorá o neplatnosti právneho úkonu nevedela.

Piaty oddiel: Relatívna neúčinnosť

§ 266

- (1) Právny úkon dlžníka, ktorým ukrátil uspokojenie vykonateľnej pohľadávky svojho veriteľa, je odporovateľným úkonom a veriteľ mu môže odporovať podľa ustanovení tohto oddielu.
- (2) Odporovateľný úkon, ktorému sa s úspechom odporovalo, je voči odporujúcemu veriteľovi právne neúčinný.

§ 267

- (1) Veriteľ môže odporovať právnemu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch pred odporovaním v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel bol alebo musel byť druhej strane známy.
- (2) Odporovať možno aj právnemu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch pred odporovaním medzi dlžníkom a osobou jemu blízkou, alebo ktoré dlžník urobil v uvedenom čase v prospech jemu blízkej osoby, s výnimkou prípadu, keď ten, komu bol právny úkon určený, vtedy dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa nepoznal, alebo ktorý ani pri náležitej starostlivosti nemohol poznať.

§ 268

- (1) Veriteľ môže odporovať scudzovacej odplatnej zmluve, uzatvorenej dlžníkom v posledných dvoch rokoch pred odporovaním, ak druhá strana musela v dlžníkovom konaní poznať mrhanie jeho majetkom, ktorým sa ukracujú dlžníkovi veriteľia.
- (2) Veriteľ sa môže domáhať neúčinnosti bezodplatných právnych úkonov dlžníka, ku ktorým došlo v posledných dvoch rokoch pred odporovaním; to neplatí, ak ide o:
 - a) plnenie povinností uložených právnym predpisom,
 - b) obvyklé príležitostné dary,
 - c) dary v primeranej výške na verejnoprospešný účel,
 - d) plnenia poskytované v rámci mravných záväzkov alebo zo slušnosti.

§ 269

Právo odporovať úkonu dlžníka nie je vylúčené tým, že z odporovateľného úkonu alebo v jeho dôsledku už voči dlžníkovi vzniklo vymáhateľné právo alebo že takéto práva bolo prípadne uspokojené.

§ 270

- (1) Veriteľ môže pri odporovaní požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným úkonom z dlžníkovho majetku ušlo; ak to nie je možné, má právo na zodpovedajúcu náhradu voči tomu, kto mal z toho prospech.
- (2) Ak tretia osoba nadobudla k veci, z ktorej mohol žiadať uspokojenie veriteľ, právo, ktorému nemožno s úspechom odporovať, má ten, voči právnemu úkonu ktorého mohol veriteľ odporovať skôr a počas držby ktorého právo tretej osobe vzniklo, povinnosť nahradiť veriteľovi škodu.
- (3) Ak tomu istému úkonu odporuje viac veriteľov, nemožno od povinnej osoby požadovať v súhrne viac, než na ňu pripadá podľa predchádzajúcich odsekov.

§ 271

- (1) Právo odporovať odporovateľnému úkonu sa uplatňuje žalobou (odporovacia žaloba) alebo námietkou (odporovacia námietka).
- (2) Ak sa odporuje odporovacou žalobou, musí sa v nej veriteľ domáhať uspokojenia svojich nárokov alebo aspoň toho, aby žalovaný trpel uspokojenie nároku veriteľa zo svojho majetku (§ 268).
- (3) Ak sa odporuje námietkou proti nároku inej osoby, postačí namietat' jeho neúčinnosti voči odporujúcemu veriteľovi (§ 265 ods. 2).

§ 272

Neúčinnosť právneho úkonu možno uplatniť nielen proti osobe, ktorá s dlžníkom takýto právny úkon urobila, alebo ktorá mala z právneho úkonu prospech, ale aj proti jej dedičom alebo právnym nástupcom; proti tretím osobám len vtedy, ak im boli známe okolnosti zakladajúce právo domáhať sa neúčinnosti právneho úkonu proti ich predchodcovi.

§ 273

Ustanovenia tejto časti zákona sa primerane použijú aj v prípade opomenutia, ktorým dlžník stratil svoje majetkové právo, alebo ktorým inej osobe spôsobil vznik, zachovanie alebo zabezpečenie jej práva majetkovej povahy voči nemu. To neplatí v prípade odmietnutia predĺženého dedičstva.

Druhý diel: Právne udalosti

Prvý oddiel: Všeobecné ustanovenia

§ 274

Právnymi udalosťami sú skutočnosti nezávislé od ľudskej vôle, s ktorými zákon alebo dohoda strán spája vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností.

Druhý oddiel: Čas

§ 275 Význam času

- (1) Ak sa nadobúda právo alebo ak vzniká povinnosť v určitý deň, rozumie sa tým začiatok tohto dňa. Ak právo alebo povinnosť v určitý deň zaniká, rozumie sa tým koniec tohto dňa. To neplatí, ak to vylučuje povaha prípadu.
- (2) Ak sa má právo vykonať alebo povinnosť splniť v určitý deň alebo do určitého dňa, vyžaduje sa, aby sa tak stalo v obvyklú dennú dobu; ibaže niečo iné vyplýva zo zaužívanej praxe strán, zo zvyklostí či z osobitostí prípadu.
- (3) Práva a povinnosti zaniknú uplynutím doby, na ktorú boli viazané.

§ 276 Počítanie času

- (1) Lehota určená podľa dní začína plynúť dňom, ktorý nasleduje po udalosti, ktorá je rozhodujúca pre jej začiatok.
- (2) Koniec lehoty určenej podľa týždňov, mesiacov alebo rokov pripadá na deň, ktorý sa pomenovaním alebo číslom zhoduje s dňom, na ktorý pripadá udalosť, od ktorej sa lehota začína. Ak takýto deň v poslednom mesiaci nie je, pripadne koniec lehoty na posledný deň mesiaca.
- (3) Polovicou mesiaca sa rozumie pätnásť dní a polovica mesiaca pripadá na pätnásty deň mesiaca, bez ohľadu na to, koľko dní mesiac má.

- (4) Lehota kratšia ako jeden deň sa počíta od okamihu, kedy začína plynúť, do okamihu, kedy končí.

§ 277 Posledný deň lehoty

- (1) Ak pripadne koniec lehoty na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň.
- (2) Posunutie konca lehoty podľa ods. 1 neplatí pre koniec vydržacej doby, premlčacej lehoty a ani prekluzívnej doby.

§ 278 Počítanie doby

Ustanovenia o počítaní lehôt sa použijú aj na počítanie doby.

Premlčanie

§ 279

- (1) Právo, ktoré sa nevykonalo v premlčacej lehote, sa premlčuje a dlžník nemá povinnosť plniť.
- (2) Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak dlžník vznesie námietku premlčania, nemožno veriteľovi premlčané právo priznať.
- (3) Práva uplatniť námietku premlčania sa nemožno vopred vzdať.

§ 280

- (1) Uplynutím premlčacej lehoty právo nezaniká a ak dlžník splnil svoj dlh po jej uplynutí, nie je oprávnený požadovať vrátenie toho, čo plnil, aj keď v čase plnenia nevedel, že premlčacia lehota uplynula.
- (2) Ak sú strany neplatnej alebo zrušenej zmluvy povinné navzájom si vrátiť všetko, čo podľa nej dostali, prihliadne súd na námietku premlčania len vtedy, ak by aj druhá strana mohla premlčanie namietat'; to platí aj v prípade, ak sa plnilo na základe zdanlivého právneho úkonu.
- (3) Dlžník môže uznať aj premlčanú pohľadávku. Ak ju uzná písomne čo do dôvodu a výšky, má uznanie tie isté účinky, ako keby sa uznala nepremľčaná pohľadávka, ak o jej premlčaní vedel.

§ 281

- (1) Premlčujú sa všetky majetkové práva, s výnimkou tých, o ktorých to ustanovuje zákon.
- (2) Nepremlčuje sa vlastnícke právo.
- (3) Nepremlčuje sa právo na výživné, právo na výplatu jednotlivých splátok výživného však premlčaniu podliehajú.

- (4) Nepremlčujú sa práva z vkladov na vkladnej knižke alebo na iných formách vkladov alebo vklady na bežnom účte, pokiaľ vkladový vzťah trvá.

§ 282

Pri osobnostných právach sa premlčuje len právo na odstránenie škody spôsobenej na týchto právach.

§ 283

- (1) Záložné právo sa nepremlčuje skôr než pohľadávka, ktorú zabezpečuje. Premlčanie pohľadávky nebráni záložnému veriteľovi uspokojiť sa zo zálohu.
- (2) Záložné právo sa nepremlčí, ak má záložný veriteľ hnutelný záloh u seba, alebo ho opatruje tretia osoba.
- (3) Ustanovenia ods. 1 a 2 sa obdobne použijú aj pri zádržnom práve.

§ 284

Pri zabezpečení pohľadávky prevodom práva alebo postúpením pohľadávky nie je premlčanie zabezpečovanej pohľadávky dôvodom na spätný prevod osobe, ktorá zabezpečenie poskytla.

§ 285

Aj po uplynutí premlčacej doby sa strana môže dovolať svojho práva pri obrane alebo pri započítaní, ak

- a) obe práva sa vzťahujú na tú istú zmluvu alebo na niekoľké zmluvy uzavreté na základe jedného rokovania alebo niekoľkých súvisiacich rokovaní, alebo
- b) právo sa mohlo použiť kedykoľvek pred uplynutím premlčacej doby na započítanie voči právu uplatnenému druhou stranou.

Premlčacia lehota

§ 286

Ak zákon neustanovuje inak, je premlčacia lehota štvorročná.

§ 287

- (1) Strany si môžu dohodnúť kratšiu alebo dlhšiu premlčaciu lehotu než akú stanovuje zákon, najmenej v trvaní jedného roka a najdlhšie v trvaní pätnástich rokov; nemôžu však zmeniť zákonom upravený začiatok premlčacej lehoty a jej plynutie.
- (2) Ak je kratšia alebo dlhšia lehota dohodnutá v neprospech slabšej strany, je dohoda neúčinná.

Začiatok plynutia premlčacej lehoty

§ 288

Premlčacia lehota začína plynúť dňom, kedy sa právo mohlo prvý raz uplatniť na súde.

§ 289

Pri právach, ktoré sa musia uplatniť najprv u fyzickej alebo právnickej osoby, začína plynúť premlčacia lehota dňom, v ktorom sa právo takto uplatnilo.

§ 290

Ak bolo dohodnuté plnenie po častiach, premlčacia lehota začína plynúť odo dňa splatnosti každej jednotlivkej časti. Ak sa pre nesplnenie niektorej časti stane splatným celý dlh, premlčacia lehota začne plynúť od splatnosti nesplnenej časti, pre ktorú sa stal celý dlh splatný.

§ 291

Ak ide o právo oprávneného dediča na vydanie dedičstva, premlčacia lehota začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa dedičské konanie skončilo.

§ 292

- (1) Právo na náhradu škody sa premlčí uplynutím štyroch rokov odo dňa, kedy škoda vznikla.
- (2) Ak poškodenému v dobe uvedenej v odseku 1 nebola známa osoba, ktorá za škodu zodpovedá, premlčacia lehota začína plynúť odo dňa, kedy sa poškodený o nej dozvedel, alebo kedy sa pri vynaložení náležitej starostlivosti o nej mohol dozvedieť. Premlčacia lehota však uplynie najneskôr rok po tom, kedy by premlčacia lehota skončila, ak by plynula podľa ods. 1.
- (3) Právo na náhradu škody na zdraví sa premlčuje uplynutím desiatich rokov odo dňa, kedy sa škoda prejavila.
- (4) Právo na náhradu škody spôsobenej vadným výrobkom sa premlčuje uplynutím desiatich rokov odo dňa, keď výrobca vadný výrobok, ktorý spôsobil škodu, uviedol do obehu.

§ 293

- (1) Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia sa premlčí uplynutím štyroch rokov odo dňa, kedy k bezdôvodnému obohateniu došlo.
- (2) Ak oprávnenému nebola v lehote uvedenej v odseku 1 známa osoba, ktorá sa na jeho úkor bezdôvodne obohatila, premlčacia lehota začne plynúť odo dňa, kedy sa poškodený o nej dozvedel, alebo od kedy sa pri vynaložení náležitej starostlivosti o nej mohol dozvedieť. Premlčacia lehota uplynie najneskôr rok po tom, kedy by premlčacia lehota skončila, ak by plynula podľa ods. 1.

§ 294

Ak obsah záväzku spočíva v povinnosti nepretržite vykonávať určitú činnosť, zdržať sa určitej činnosti alebo niečo strpieť, premlčacia lehota začína plynúť dňom, v ktorom sa povinnosť porušila po prvýkrát.

§ 295

- (1) Pri právach, ktoré vznikajú odstúpením od zmluvy, začína premlčacia lehota plynúť dňom, kedy oprávnený od zmluvy odstúpil.
- (2) Pri práve na vrátenie plnenia uskutočneného podľa neplatnej zmluvy začína premlčacia lehota plynúť dňom, kedy k plneniu došlo.

§ 296

Práva z prepravy sa premlčujú uplynutím jedného roka s výnimkou práv na náhradu škody pri preprave osôb. Práva vzniknuté zo škody na dopravovaných veciach a z oneskoreného doručenia zásielky sa premlčujú uplynutím jedného roka. Pri právach vzniknutých zo zničenia alebo straty zásielky začína premlčacia lehota plynúť dňom, kedy mala byť zásielka doručená.

§ 297

Pri právach požadovať vydanie uloženej alebo skladovanej veci a vydanie predmetov podľa zmluvy o uložení cenných papierov a iných hodnôt premlčacia lehota začína plynúť dňom zániku právneho vzťahu zo zmluvy o uložení veci, zmluvy o skladovaní alebo zmluvy o uložení cenných papierov alebo iných hodnôt. Tým nie je dotknuté právo požadovať vydanie veci z titulu vlastníckeho práva.

§ 298

- (1) Ak bolo právo priznané právoplatným rozhodnutím orgánu verejnej moci, začína desaťročná premlčacia lehota plynúť dňom, kedy sa malo podľa rozhodnutia plniť.
- (2) Ak dlžník písomne uznal právo čo do dôvodu a výšky, desaťročná premlčacia lehota začína plynúť dňom, kedy k uznaniu došlo. Ak však v uznaní bola uvedená lehota na plnenie, začne plynúť premlčacia lehota dňom uplynutia tejto lehoty. Ak sa uznanie týka iba časti pohľadávky, plynú nová premlčacia lehota iba ohľadne tejto časti.
- (3) Desaťročná premlčacia lehota platí aj pre jednotlivé splátky, na ktoré bolo plnenie v rozhodnutí alebo v uznaní práva rozložené. Premlčacia lehota začína plynúť dňom splatnosti každej splátky. Ak sa nesplnením niektorej zo splátok stane splatným celý dlh, desaťročná premlčacia lehota plynú od splatnosti nesplnenej splátky.

- (4) Úroky a opakujúce sa plnenia sa premlčujú uplynutím štyroch rokov. Ak však ide o práva právoplatne priznané alebo písomne uznané, platí táto premlčacia lehota len v prípade, ak ide o úroky a opakujúce sa plnenia, ktorých splatnosť nastala právoplatnosťou rozhodnutia alebo uznaním dlhu.

Plynutie premlčacej lehoty

§ 299

Zmena v osobe veriteľa alebo dlžníka nemá vplyv na plynutie premlčacej lehoty.

§ 300

Ak veriteľ v premlčacej lehote uplatní právo na súde a v začatom konaní riadne pokračuje, premlčacia lehota od uplatnenia práva po dobu konania na súde neplynie. To platí aj o práve, ktoré bolo právoplatne priznané a pre ktoré bol na súde alebo u exekútora, ktorý bol poverený vykonaním exekúcie, podaný návrh na začatie exekučného konania.

§ 301

- (1) Súdne konanie začaté proti jednému spoludlžníkovi spôsobuje, že premlčacia lehota prestáva plynúť proti spoludlžníkovi, ktorý je s ním ohľadne uplatneného práva zaviazaný spoločne a nerozdielne, ak ho veriteľ pred uplynutím premlčacej lehoty písomne upovedomí o začatom konaní.
- (2) Ak proti veriteľovi, ktorého právo sa premlčuje, začalo súdne konanie ohľadne záväzku, na splnenie ktorého veriteľ použil plnenie poskytnuté dlžníkom, premlčacia lehota ohľadne práva veriteľa prestane plynúť, ak veriteľ pred uplynutím premlčacej lehoty písomne oznámi dlžníkovi, že sa proti nemu začalo uvedené konanie.
- (3) Ak sa konanie uvedené v odsekoch 1 a 2 skončí, platí, že premlčacia lehota ohľadne práva veriteľa neprestala plynúť, neuplynie však skôr ako po jednom roku od skončenia tohto konania.

§ 302

Ak ide o právo osoby, ktorá musí mať zákonného zástupcu, alebo o práva proti takejto osobe, premlčacia lehota nezačne plynúť, dokiaľ jej nie je ustanovený zákonný zástupca. Ak premlčacia lehota začala plynúť, neskončí skôr, ako uplynie rok odo dňa, keď bude takejto osobe ustanovený zákonný zástupca alebo keď prekážka pominie inak.

§ 303

Ak ide o právo medzi zákonnými zástupcami na jednej strane a maloletými deťmi alebo inými zastúpenými osobami na druhej strane, premlčacia lehota ani nezačne plynúť a ani

neplynie, okrem prípadu, ak ide o úroky alebo opakujúce sa plnenia. To platí aj o právach medzi manželmi.

Preklúzia

§ 304

Ak to právny predpis výslovne ustanovuje, právo, ktoré sa neuplatnilo v určenom čase, zaniká.

§ 305

Súd prihliada na prekúziu z úradnej povinnosti. Prekludované právo nemožno priznať.

§ 306

Plynutie prekluzívnej lehoty sa neprerušuje ani nespočíva, ak právny predpis neustanovuje inak.

§ 307 Spoločné ustanovenie

Tam, kde ustanovenia o premlčaní a preklúzii odkazujú na súd alebo súdne konanie, sa rozumie aj iný orgán s potrebnou právomocou a konanie, ktoré sa na tomto orgáne vedie.